

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE, za obdobje 2. 4. 2019

Število objav: 14

Internet: 5

Tisk: 9

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 2

Inženirska zbornica ...: 2

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 5

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 1

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 1

Gradbeništvo, graditev: 10

Internet	Naslov	Dovoljenja za gradnjo objektov		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Napovednik.com; 111.071, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 2. 4. 2019		
Stran v zbirki: 6	Avtor	Unknown		
	Teme	Inženirska zbornica Slovenije , Gradbeni zakon		
Povzetek	...Dalmatinova 15 Prireditelj: Nebra d.o.o. Vstopnina: 199 evrov + DDV Vabimo vas na seminar "Dovoljenja za gradnjo, uporabo in legalizacijo objektov po novem Gradbenem zakonu ". Na seminarjih bosta predstavljena dva podzakonska predpisa in sicer Uredba o razvrščanju objektov in Pravilnik o podrobnejši vsebini dokumentacije in...			

Internet	Naslov	Sodobne rešitve uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Mariborinfo.com; 84.883, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 10	Avtor	Uredništvo		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Fakulteta za gradbeništvo , prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru je organizirala strokovni posvet, kjer so govorili o sodobnih rešitvah uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni...			

Tisk	Naslov	V Ljubljani bo potekal svetovni gradbeni forum		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Finance; 55.000, Slovenija	Stran: 20	Površina: 142 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 2. 4. 2019		
Stran v zbirki: 11	Avtor	STA		
	Teme	Inženirska zbornica Slovenije , Svetovni gradbeni forum 2019		
Povzetek	...V Ljubljani bo potekal svetovni gradbeni forum Slovenija bo gostila prvi svetovni gradbeni forum . Strokovnjaki s področja gradnje stavb in infrastrukturnih objektov se bodo med 8. in 11. aprilom zbrali v ljubljanskem Cankarjevem domu...			

Tisk	Naslov	V Mariboru 6 prvakov v športih z loparji		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	EkipaSN; 50.000, Slovenija	Stran: 23	Površina: 874 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 13	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...pa so osvojili maksimalno število točk in napredovali z golji dvema izgubljenima nizoma. Ekipa FKKT je brez boja dobila zadnjo tekmo proti Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo, saj se nasprotniki niso zbrali v zadostnem številu. A za študente FKKT je bila tudi zmaga premalo, kajti v skupini A so zasedli tretje mesto....			

Tisk	Naslov	Drago, dražje, stanovanje v Ljubljani		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Primorski dnevnik; 11.000, Slovenija	Stran: 18	Površina: 267 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 30. 3. 2019		
Stran v zbirki: 14	Avtor	Darja Kocbek		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...stanovanj kot Korotansko naselje dograditi podjetje Carantium, v katerem so se povezali Janez Zemljarič, vplivni lobist, zlasti na področju zdravstva in gradbeništva , nekdanji predsednik vlade Anton Rop in Marjan Rekar, nekdanji direktor Slovenske razvojne družbe, ki je imela ključno vlogo pri privatizaciji slovenskih...			

Tisk	Naslov	Skušali bodo ukrotiti burjo		
Zaporedna št. 6	Medij; Doseg	Primorski dnevnik; 11.000, Slovenija	Stran: 15	Površina: 177 cm ²
	Rubrika, Datum	Goriška; 30. 3. 2019		
Stran v zbirki: 15	Avtor	K. M.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Vipava v obe smeri. Delavci bodo namreč postavljali delovno zaporo, ki je potrebna za pričetek del zgraditve treh poskusnih polj protivetrne zaščite. »Graditev protivetrnih ograj bi se tako pričela v začetku prihodnjega tedna,« pojasnjujejo v Družbi za avtoceste RS (Dars). V okviru popolne zapore hitre ceste bodo...			

Tisk	Naslov	Kako lahko Fakulteta za arhitekturo prispeva k izboljšanju stanja arhitektov na trgu dela?		
Zaporedna št. 7	Medij; Doseg	Outsider; , Slovenija	Stran: 97	Površina: 1.665 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 20	Avtor	Matej Blenkuš		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...zavodih za varstvo kulturne dediščine. Obenem pa smo s študijem urbanizma pravočasno začeli vzgojo poklicnega profila občinski urbanist, ki se z novo gradbeno zakonodajo končno vzpostavlja. V sklopu procesa aktualne spremembe študijskega programa pa želimo vključiti tudi več znanj s področja malega in srednjega podjetništva...			

Tisk	Naslov	Zg organizacijo gradnje je potrebno tudi poznavanje birokratskih postopkov		
Zaporedna št. 8	Medij; Doseg	Savinjske novice; , Slovenija	Stran: 12	Površina: 201 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 3. 2019		
Stran v zbirki: 21	Avtor	Tatiana Golob		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbena parcela , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...režiji oziroma želimo gradnjo sami organizirati. Pri tem je potrebno poznati postopke pridobivanja dokumentov, kar ureja od lanskega leta prenovljena gradbena zakonodaja. Čeprav se pravo delo začne po pridobitvi gradbenega dovoljenja, je že pot do tega tlakovana z določenimi zakonsko opredeljenimi postopki, ki jih bodoči...			

Tisk	Naslov	Delo v arhitekturi		
Zaporedna št. 9	Medij; Doseg	Outsider; , Slovenija	Stran: 75	Površina: 3.894 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 32	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...storitev, kar bi realno pokazalo način, obseg in vrednost dela. 3. Arhigram, ki bo sledil aktualnim razmeram na trgu, mora biti usklajen s cenami storitev v gradbeništvu in obrtništvu. I 4. Obvezno je treba opremiti arhitekta z znanji s področja ekonomije in podjetništva - študente v okviru študija, diplomirane arhitekta...			

Tisk	Naslov	Čas je, da se preštejemo!		
Zaporedna št. 10	Medij; Doseg	Outsider; , Slovenija	Stran: 86	Površina: 276 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 33	Avtor	B. Tinka Prekovič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...urbanizma na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani (Arhitektura: 115 rednih + 25 izrednih, Urbanizem: 30 rednih +15 izrednih) in na Fakulteti za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru (40 rednih) . r tft...			

Tisk	Naslov	Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije kot prostor dogovora?		
Zaporedna št. 11	Medij; Doseg	Outsider; , Slovenija	Stran: 88	Površina: 2.904 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 42	Avtor	B. Tinka Prekovič		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji , Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...razloga. Prvi je, da se je delovanje zbornice doslej usmerjalo predvsem v delo na sistemskem nivoju, v zadnjih letih največ na področju sprejemanja nove gradbene zakonodaje . To delo proizvaja dolgoročno izjemno pozitivne učinke, a navzven žal ni opazno. Premalo je neposredne pomoči članom v konkretnih primerih, premalo je neposrednega...			

Internet	Naslov	Sodobne rešitve uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji		
Zaporedna št. 12	Medij; Doseg	Si24.news; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 45	Avtor	Administrator		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Foto: Mediaspeed (Maribor, 28. marec 2019) Fakulteta za gradbeništvo , prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru je organizirala strokovni posvet, kjer so govorili o Sodobnih rešitvah uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni...			

Internet	Naslov	MOP želi še naprej dobro sodelovati z nevladniki		
Zaporedna št. 13	Medij; Doseg	Nas-stik.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 47	Avtor	Miro Jakomin		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...oblikovane pri širšem sodelovanju različnih deležnikov. Tako so se skupaj takoj lotili dela, saj je bila ravno tisti dan na dnevnem redu prenova prostorsko gradbene zakonodaje , ki je trenutno v teku. Nevladne organizacije pomemben akter na področju okolja Ministrstvo za okolje in prostor si že vrsto let prizadeva za krepitev...			

Internet	Naslov	Poročilo: Sobodne rešitve uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji		
Zaporedna št. 14	Medij; Doseg	Fgpa.um.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 4. 2019		
Stran v zbirki: 51	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...(Maribor, 28. marec 2019) Fakulteta za gradbeništvo , prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru je organizirala strokovni posvet, kjer so govorili o Sodobnih rešitvah uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni...			

NEBRA

Dovoljenja za gradnjo objektov

Kaj: Strokovno izobraževanje

Kdaj: torek, 9.4.2019 ob 9.00

Kje: City Hotel Ljubljana, Dalmatinova 15

Prireditelj: Nebra d.o.o.

Vstopnina: 199 evrov + DDV

Rezervacija / nakup

Klikni za nakup oziroma prijavo

Vabimo vas na seminar "Dovoljenja za gradnjo, uporabo in legalizacijo objektov po novem **Gradbenem zakonu".**

Na seminarjih bosta predstavljena dva podzakonska predpisa in sicer Uredba o razvrščanju objektov in Pravilnik o podrobnejši vsebini

dokumentacije in obrazcih, povezanih z **graditvijo** objektov sprejeta na podlagi novega **Gradbenega zakona**.

Nova Uredba o razvrščanju objektov s prilogami in smernicami nadomešča in združuje Uredbo o razvrščanju objektov glede zahtevnosti gradnje in Uredbo o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena.

Nov Pravilnik o dokumentaciji in obrazcih za postopke povezane z **graditvijo** objektov nadomešča Pravilnik o projektni dokumentaciji, ki sedaj poleg dokumentacije, določa še vrsto obrazcev povezanih s procesom **graditve** objektov.

Po dogovoru z **Inženirsko zbornico Slovenije (IZS)** bodo pooblaščen in nadzorni inženirji za udeležbo na seminarjih pridobili kreditne točke skladno s Splošnim aktom o stalnem poklicnem usposabljanju pooblaščenih inženirjev.

Člani Zbornice za arhitekturo in prostor (ZAPS) bodo pridobili kreditne točke v skladu s Splošnim aktom o stalnem poklicnem usposabljanju pooblaščenih arhitektov, pooblaščenih krajinskih arhitektov in pooblaščenih prostorskih načrtovalcev.

Vljudno vabljeni!

Sodobne rešitve uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji

Uredništvo, 1. April 2019 11:04 v [Politika in gospodarstvo](#)

Fakulteta za **gradbeništvo**, prometno **inženirstvo** in arhitekturo Univerze v Mariboru je organizirala strokovni posvet, kjer so govorili o **Sodobnih rešitvah uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji**.

Na posvetu so strokovnjaki predstavili prednosti in novosti uporabe mavčnih oblog v gradnji sodobnih stavb. Poleg uveljavljenih računskih metod za določanje statične nosilnosti in horizontalne stabilnosti ter požarne odpornosti, sta bila predstavljena tudi **ekološki in stavbeni vidik**, prikazani pa so bili tudi praktični preizkusi protivlomne in požarne odpornosti stene obložene s ploščami Riduro.

Les v sodobnem **gradbeništvu** predstavlja pomemben konstrukcijski material, njegova prednost so poleg dobrih fizikalnih in mehanskih lastnosti tudi ugodne estetske lastnosti. V Sloveniji je delež **lesenih novogradenj** glede na naravne danosti še vedno majhen.

Lesene konstrukcije so del številnih objektov. Najdemo jih v inženirskih objektih kot so leseni stolpi, mostovi in tudi v stavbah, namenjenih bivanju in delu ljudi. Poznamo več konstrukcijsko različnih sistemov, ki se me seboj delijo po načinu prenosa obtežb in tehnologiji ¹ gradnje. Nekateri so bolj primerni za nižje stavbe, spet drugi so primernejši za višje stavbe, ki so v zadnjih letih v velikem porastu.

Tržni delež lesenih stavb v Sloveniji že presega 10 odstotkov vsega grajenega. Gre predvsem za stanovanjsko gradnjo in površinsko manjše ter nižje poslovne objekte. V Sloveniji je najbolj prisotna okvirna lesena gradnja, pri kateri je samega lesa v konstrukcijskem sistemu zelo malo, vsega med 15 in 20 odstotkov v steni, vse ostalo pa sestavljajo materiali kot so izolacija in obloge.

Mavčne obložne plošče, ki so bile predmet strokovnega posveta zato prevzemajo veliko funkcijskih lastnosti: zagotavljajo horizontalno nosilnost, prispevajo k zvočni izolativnosti ter nudijo požarno zaščito. Na področju mavčnih plošč proizvajalci razvijajo veliko novosti. Na trgu so tako že mavčne plošče z izboljšanimi akustičnimi lastnostmi, mavčne plošče, ki iz zraka nase vežejo hlapne snovi kot so formaldehidi ali mavčne plošče, ki preprečujejo elektromagnetna sevanja.

Fakulteta za **gradbeništvo**, arhitekturo in promet, Univerze v Mariboru, s projekti, strokovnimi posveti in drugimi dejavnostmi krepi zelo pomembne vezi z gradbeno industrijo. Gre za primer dobre prakse, ki seže tudi do sodelovanja pri raziskavah in razvoju, kar je že v pozdravnem nagovoru posveta še posebej izpostavil **Jože Polajner** iz podjetja Saint Gobain, Gradbeni izdelki.

Redni profesor **Miroslav Premrov**, dekan UM FGPA, je k temu dodal, da Fakulteta že več kot 20 let zgledno sodeluje s slovensko lesno industrijo. Zato je tudi ta strokovni posvet sinergijski učinek sodelovanja med znanstveniki in gospodarstvom, vse z namenom reševanja problemov, ki se pojavljajo, v tem primeru v večetažni leseni gradnji.

Izredna profesorica **Vesna Žegarac Leskovar** je predstavila uporabo mavčnih oblog v sodobnih stavbah. Izpostavila je kakovost notranjega okolja in življenjskega ugodja v montažnih objektih, grajenih s sodobnimi mavčnimi oblogami ter trajnostni razvoj, ki upošteva novodobne ekološke smernice.

Ker se je les pričel vedno pogosteje uporabljati kot glavni material nosilne konstrukcije, so se posledično začeli razvijati tudi novejši in naprednejši sistemi nosilnih konstrukcij. Na izbiro nosilnega sistema vpliva veliko dejavnikov, saj je potrebno zadostiti arhitekturnim, gradbeno-konstruktivnim in gradbeno-fizikalnim zahtevam. Kakšne so izvedene systemske rešitve v večnadstropnih lesenih stavbah je povedal **Jens Koch**, Saint-Gobain Rigips Austria.

Docentka **Erika Kozem Šilih** in redni profesor **Miroslav Premrov** sta se poleg računskih metod lesenih okvirno-panelnih sistemov z mavčnimi oblogami, posvetila tudi vplivu odprtih na potresno obtežbo lesenih okvirno-panelnih sistemov z mavčnimi oblogami. Prišla sta do zaključka, da mavčne obložne plošče predstavljajo dober osnovni potencial za njihovo uporabo, tudi v večetažni montažni okvirno-panelni gradnji, vendar zaenkrat bolj z gradbeno fizikalnega kot statičnega vidika. Največjo težavo predstavlja horizontalna stabilnost takšnih stenskih elementov, zaradi nizke duktilnosti pa predvsem potresna odpornost.

Na praktičnem prikazu požarne odpornosti stene obložene s ploščami Riduro in OSB/GKB plošče, se je v praksi potrdila razlika med različnimi tipi gradbenih plošč.

Večetažna lesena gradnja je v svetu trend, ki nezadržno prodira tudi v Slovenijo. Le z odprto diskusijo bomo lahko iskali rešitve za številna odprta vprašanja in tako zagotavljali visoke ekološke standarde, varnost ter bivalno ugodje v tovrstnih objektih.

V Ljubljani bo potekal svetovni gradbeni forum

Slovenija bo gostila prvi svetovni gradbeni forum. Strokovnjaki s področja gradnje stavb in infrastrukturnih objektov se bodo med 8. in 11. aprilom zbrali v ljubljanskem Cankarjevem domu na forumu z naslovom Odpornost stavb in infrastrukture.

Forum soorganizirajo inženirska zbornica Slovenije, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani in Svetovna zveza inženirskih organizacij, potekal pa bo pod častnim pokroviteljstvom predsednika republike Boruta Pahorja in Organizacije ZN za izobraževanje, znanost in kulturo (Unesco).

Forum po besedah predsednika inženirske zborni-

ce Črtomirja Remca naslavlja trajnostne cilje Unesca in podpira trajnostno gradnjo, ki bo dostopna vsem. Tridnevni delovni program je razdeljen na šest tematskih sklopov, ki so povezani s cilji trajnostnega razvoja Združenih narodov in se nanašajo na vodo, energijo, trajnostna mesta, skupnosti in infrastrukturo, inovacije in podnebne spremembe.

Udeleženci foruma bodo tako razpravljali o učinkovitosti rabe virov energije v grajenem okolju, naprednem konstrukcijskem inženirstvu, kulturni dediščini v digitalnem svetu, obvladovanju in upravljanju tveganj naravnih nesreč, večanju zmogljivosti družbe na področju inženirstva ter digitalnem inženirstvu grajenega okolja.

Po besedah dekana gradbene fakultete Matjaža Mikoša bo forum namenjen prenosu znanj v svetovnem merilu in izmenjavi mnenj. Poleg tega pa bodo vse prispevke objavili na spletu in jih bodo tako tudi v prihodnjih letih lahko uporabljali v učnem procesu na fakulteti.

Tudi Remec je dejal, da bo forum priložnost za izmenjavo izkušenj in znanja, pri čemer pričakuje, da bodo tudi domači inženirji in gradbena podjetja to v največji meri izkoristili.

Gradbenega foruma se bodo udeležili projektanti, izvajalci, proizvajalci, investitorji, upravniki, raziskovalci, profesorji in študenti, politiki ter zastopniki javne uprave. Organizatorji pričakujejo okrog 800 udeležencev iz približno 50 držav. (STA)

V Mariboru 6 prvakov v športih z loparji

V Mariboru so bila v sklopu državnih univerzitetnih prvenstev organizirana tri prvenstva v športih z loparji. Odbojkarji na Primorskem so odigrali polfinalna obračuna, v Ljubljani pa se zaključuje skupinski del tekmovanja v obeh konkurencah.

V Športnem parku Tabor je Slovenska univerzitetna športna zveza v sodelovanju z Univerzitetno športno zvezo Maribor – Zdrava zabava organizirala državno univerzitetno prvenstvo (DUP) v športih z loparji.

Namizni tenis

Namizni tenis je potekal v dvorani Tabor. Pri moških sta se v izenačenem finalu pomerila Erik Paulin, študent Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, in Tilen Cvetko, študent Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ker se nasprotnika zelo dobro poznata, je bil dvoboj odigran na visoki ravni. Odločilen je bil četrti niz, ki ga je zaradi večje zbranosti dobil Erik Paulin.

Tudi dvoboj za tretje mesto je bil precej izenačen. Luka Norčič, študent Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo (FKKT) Univerze v Ljubljani, je premagal študenta Ekonomske poslovne fakultete Univerze v Mariboru Damjana Zeljka z rezultatom 3:2.

Pri ženskah smo videli dvoboje v eni skupini. Najbolje sta se odrezali Ana Tofant in Špela Trelec, ki sta se uvrstili v finale. Ana Tofant, študentka Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, je bila od nasprotnice boljše že v skupinskem delu, tudi v finalu ji je Špela Trelec, študentka Ekonomske šole Novo mesto, težko sledila in je še drugič v dnevu izgubila z 0:3. Tretje mesto je v boju s

Kajo Okorn osvojila študentka Biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani, Tamara Pavčnik.

Badminton

Ženske so igrale vsaka z vsako, pri moških pa je bil najprej odigran skupinski del, ki je izluščil polfinaliste in kasneje finalista. Pri študentkah se je naslova državne univerzitetne prvakinja veselila Lea Križman, študentka ECM Alma Mater Europaea, ki je v finalu premagala Dorino Kiralj, študentko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem. Tudi v drugem medsebojnem obračunu je bila boljše z 2:0 (21:12, 22:20). Na tretje mesto se je uvrstila Nina Klobas, študentka Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije (FAMNIT).

V moški konkurenci v badmintonu so študenti najprej igrali skupinski del, ki je določil vse štiri polfinaliste. Že v prvem delu tekmovanja je največ znanja pokazal Uroš Burjek, študent Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, Univerze v Mariboru. V polfinalu je bil prepričljivo boljši od Matica Slatinka (FVZ, Univerza na Primorskem), ki mi je pustil zgolj osem točk, v velikem finalu pa je bil na izenačenem dvoboju za las boljši od Matica Lindiča, študenta Fakultete za strojništvo Univerze v Ljubljani, ki ga je Burjek premagal že v skupinskem delu. Finale se

je zaključil z zmago Burjeka z 21:19 in 21:19. V boju za tretje mesto je bil Primož Slatinek boljši od Gregorja Rihtariča, ki študira na Ekonomsko poslovni fakulteti Univerze v Mariboru.

Tenis

Pri ženskah se je prepričljive zmage veselila študentka Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru Barbara Beliš, ki je oba dvoboja dobila precej prepričljivo. Na drugo mesto se je uvrstila Metka Novak, študentka Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem, tretja pa je bila Urša Domajnko, študentka ECM Alma Mater Europaea.

V zaključku turnirja smo videli dva zelo izenačena dvoboja. V prvem polfinalu je Gašper Bežjak odpravil Matica Sotlerja, ki se je v boju za tretje mesto meril proti Benjaminu Belišu. Igrala sta na dva dobljena niza do štiri, oba pa sta se končala v tai breaku s 5:4 (6:0) in 5:4 (10:8). Tretjega mesta se je veselil Beliš, ki je tako dopolnil družinsko zbirko kolajn in sestriini zlati dodal svojo bronasto medaljo.

Veliki finale je minil v znamenju prijateljev in klubskih soigralcev. Tino Kovačič, ki je v polfinalu izločil Benjaminu Beliša, se je pomerili z Gašperjem Bežjakom. Glede na preteklo medsebojno dvoboje smo pričakovali izenačen obračun. Že uvodne igre so pokazale, da je vsaka točka in odvzem servisa

nasprotniku lahko že odločilna. V prvem nizu je bil uspešnejši Tino Kovačič, študent FKKT Univerze v Ljubljani, ki je slavil s 4:2. Drugi niz je pripadel Bežjaku, a šele po osmih igrah. Bil je 5:3. V skrajšanem tretjem nizu sta nasprotnika igrala do 10. Bolj zbran je bil Kovačič, ki je Bežjaka, študenta DOBA fakultete, premagal z 10:6.

UOL M Servis, Primorska

V univerzitetni odbojgarski ligi M servis na Primorskem sta potekala polfinalna dvoboja v mešanih ekipah. Pomerile so se ekipe Pedagoške Fakultete (PEF) in Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske Tehnologije (FAMNIT) ter Fakultete za turistične študije (FTŠ) in Fakultete za vede o zdravju (FVZ).

Lanska zmagovalka lige, ekipa PEF, je bila tudi letos prvi favorit, a je to pot morala priznati premoči ekipe FAMNIT. Ta je že v prvem nizu prikazala zelo organizirano igro, s katero je večji del dvoboja povsem onemogočila najbolj prodorne igralce PEF. Po hudem boju in spletu okoliščin je drugi niz pripadel ekipi PEF z rezultatom 29:27. Tretji niz je bil za PEF vsekakor za pozabo, saj je v odločilnem nizu popolnoma odpovedala in uspela iztržiti pičle 4 točke. Končni rezultat je bil 1:2 (18-25, 29-27, 4-15).

Tudi drugi dvoboj je bil izredno zanimiv in napet do

zadnje točke. Prvi niz je dobila ekipa FTŠ, saj je v dvoboj vstopila zelo samozavestno, z odlično igro ob mreži. V drugem nizu se je prebudila ekipa FVZ in prevzela pobudo. Tako sta ekipi odigrali tretji niz, ki se je prav tako končal na razliko. Uspešnejša je bila ekipa FVZ, ki je zadnji niz dobila s 16:14.

Tekma za tretje mesto bo med ekipama FTŠ in PeF, medtem ko se bosta za naslov ligaškega prvaka potegovali ekipi FVZ ter FAMNIT.

M&M's UOL, Ljubljana

V univerzitetni odbojkarški ligi M&M's se zaključuje skupinski del tekmovanja. Študenti Fakultete za strojništvo (FS) so ligaški del končala brez poraza. Na zadnji tekmi so bili z 2:0 boljši od Fakultete za

farmacijo. Tako so si zagotovili nastop v polfinalu, v skupini A pa so osvojili maksimalno število točk in napredovali z zgolj dvema izgubljenima nizoma. Ekipa FKKT je brez boja dobila zadnjo tekmo proti Fakulteti za **gradbeništvo** in geodezijo, saj se nasprotniki niso zbrali v zadostnem številu. A za študente FKKT je bila tudi zmaga premalo, kajti v skupini A so zasedli tretje mesto.

V skupini B je pri moških superiorna ekipa Fakultete za elektrotehniko (FE), ki je premagala ekipo Fakultete za matematiko in fiziko (FMF) z 2:0 in si zagotovila prvo mesto v skupini B. V polfinalu se bodo pomerili z ekipo, ki bo zasedla drugo mesto v skupini A. V drugi tekmi skupine B so študenti Pedagoške fakultete (PeF) pokazali svojo nepopustljivost in po izgubljenem nizu proti

ekipi Fakultete za računalništvo in informatiko (FRI) naslednjega dobili na 15. A zmage so se kljub temu veselili študenti FRI. Bilo je 2:1. S tem so prišli do četrte zmage v skupinskem delu.

Tudi pri ženskah se zaključuje skupinski del tekmovanja v M&M's UOL. Zdravstvena fakulteta (ZF) in Fakulteta za farmacijo (FFA) sta si z zmaga zagotovili nastop v polfinalu. V skupini A je Biotehniška fakulteta brez težav odpravila Veterinarsko fakulteto, ki je nekaj borbenosti pokazala v zaključku drugega niza. Druga tekma te skupine je bila še bolj enosmerna, saj so študentke ZF študentkam s Fakultete za družbene vede prepustile zgolj 17 točk in tekmo gladko dobile z 2:0. V skupini B smo videli dve zelo napeti tekmi. Najprej sta se udarili ekipi Fakultete za

arhitekturo (FA) in Fakultete za matematiko in fiziko (FMF). Po tesnem prvem nizu je bilo še bolj napeto v drugem. Po več zaključnih žogah in mnogih izenačenjih so niz s kar 29:27 dobile igralke Fakultete za arhitekturo, s čimer so dosegle svojo prvo zmago. Druga tekma med FFA in PeF je ponudila tri nize. Prvega so dobile farmacevtke, v drugem so bile uspešnejše pedagoginje, tudi tretji niz pa je ponudil izenačen boj, a so ga s tesnih 15:13 dobile študentke Fakultete za farmacijo, ki so se uvrstile v polfinale. Tam se bodo pomerile s prvouvrščeno ekipo skupine A, ekipo Fakultete za šport.

Študentski šport podpirajo Fundacija za šport, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Študentska organizacija Slovenije.

Udeleženci DUP v športih z loparji 2018/19

FOTO: ANA KREGAR

Odbojkarška ekipa Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani

SLOVENIJA TA TEDEN

Drago, dražje, stanovanje v Ljubljani

DARJA KOCBEK

V Sloveniji na ravni države že nekaj časa ni bilo resnega strateškega premisleka o prihodnosti medijev in kako zagotoviti kakovostno novinarstvo, ki je pomemben pogoj za demokratičnost neke družbe, je v tem tednu v pogovoru za Slovensko tiskovno agencijo (STA) dejal predstojnik katedre za novinarstvo na ljubljanski fakulteti za družbene vede Jernej Amon Prodnik.

Formalno je v Sloveniji sicer zelo veliko medijev, ampak ključne trge obvladuje le nekaj akterjev. Če država po vzoru nekaterih evropskih držav medijev ne bo subvencionirala, se utegne zgoditi, da bo pretok dnevno-aktualnih političnih novic obvladovalo dobesedno nekaj oseb. Napovedana združitev Dnevnika in Večera, ki sta drugi in tretji splošnoinformativni dnevnik po dosegu v državi, bi se lahko izkazala za žebelj v krsto obeh časopisov, kar bo dolgoročno zelo velika težava za slovenski medijski prostor, je še ocenil Jernej Amon Prodnik. V Sloveniji je namreč »relativno malo splošnoinformativnih časopisov, ki ne glede na vse tehnološke spremembe še zmeraj v veliki meri diktirajo dnevni medijski red in prinašajo zelo velik delež kakovostnih novinarskih prispevkov«.

Zoran Poznič, ki je v tem mesecu postal minister za kulturo, po poročanju časopisa Večer pravi, da se obstoječi medijski zakon ne dotika izzivov, ki jih prinaša digitalizacija, zato ga bodo nadgradili, omejili pa bodo sovražni govor.

Medijski zakon, ki ga bodo pripravili, mora biti sprejemljiv za vse, je še pristavil. Zoran Poznič je le zadnji v dolgi vrsti ministrov za kulturo, ki so napovedali spremembo medijske zakonodaje, za katero novinarski ceh opozarja, da je povsem zastarela.

Novo pa je, da se je Slovenija lani znašla na prvem mestu na svetu po rasti cen nepremičnin. To je objavila družba Knight Frank, ki je primerjala rast stanovanj v 57 državah. Na slovenskem statističnem uradu so v tem tednu objavili, da so se lani nepremičnine v Sloveniji podražile za 18 odstotkov. Najbolj, za 19,8 odstotka, so se podražila rabljena stanovanja in hiše. V preteklih štirih letih so njihove cene narasle celo za več kot polovico, poroča komercialna POP TV. V rabljenih nepremičninah naj bi priložnost videli predvsem manjši investitorji.

Podjetje Ilag Tivoli, ki je v lasti družine Turnauer iz Avstrije, je eden od investitorjev, ki vidi priložnost v gradnji novih stanovanj ob prenovljeni Gosposvetki cesti, na eni najbolj prestižnih lokacij v Ljubljani. Povprečna cena za kvadratni meter stanovanja bo med pet in sedem tisoč evrov, poroča portal Siol. Z gradnjo nameravajo začeti poleti, vseljiva bodo predvidoma leta 2022.

Časopis Finance je v tem tednu razkril še en projekt za gradnjo novih stanovanj v Ljubljani. Pri podjetju Litostroj na severu Ljubljane namerava 800 stanovanj kot Korotansko naselje dograditi podjetje Carantanium, v katerem so se povezali Janez Zemljarič, vplivni lobist, zlasti na področju zdravstva in **gradbeništva**, nekdanji predsednik vlade Anton Rop in Marjan Rekar, nekdanji direktor Slovenske razvojne družbe, ki je imela ključno vlogo pri privatizaciji slovenskih podjetij.

Tega projekta Rop, Rekar in Zemljarič zelo verjetno niso našli po naključju, ugotavljajo novinarji portala

Siol. Analiza podatkov, ki so jih zbrali, namreč nakazuje, da so bili temelji projekta postavljeni že pred 15 leti, v času, ko je Rop vodil slovensko vlado, Rekar Slovensko razvojno družbo, Zemljarič pa se je ukvarjal z gradbenimi posli v Ljubljani.

Zanimivo je tudi, da naj uradno nihče ne bi vedel, kdo je dejanski lastnik zemljišča, na katerem nameravajo graditi. Na papirju je že skoraj desetletje v lasti podjetja Marwood Tech. Kot njegova »dejanska lastnica« je v registru navedena Margaret Winnell, ki se na otoku Man ukvarja z upravljanjem podjetij. Prav tako naj ne bi bilo znano, kje bodo Rop, Zemljarič in Rekar s partnerji dobili denar za njegov nakup in gradnjo stanovanj, saj gre za zelo velik posel.

Velik posel je postala tudi organizacija maturantskih izletov. Starši dijakov in ravnatelji več gimnazij so v tem tednu opozorili na nenavadne precej vsiljive metode, s katerimi skušajo nekatere potovalne agencije dobiti ta posel. Starše otrok z ljubljanskih gimnazij Bežigrad, Ledina, Poljane, Vič in Šentvid je po poročanju nacionalnega Radia Slovenija zmotilo, da so dijaki iz 4. letnika od mladoletnih dijakov v 2. letniku zbirali prijave za maturantski izlet, nekateri pa so zbirali tudi akontacijo. Dijaki so se morali za prijavo odločiti v enem dnevu, in to še preden je agencija sklicala sestanek s starši.

Ravnateljica III. gimnazije Maribor Marija Lešer je razložila, da se predstavniki agencij »infiltrirajo v šolo med dijake, ne upoštevajo hišnega reda šole, njihove metode so postale skorajda nasilne«. Poudarila je, da so se dijaki pritožili, ker da jih predstavniki agencije celo kličejo po telefonu. »Na žalost gre za brezkompromisno bitko za kapital,« opozarja Marija Lešer. Državljeni lahko dodajo, da to žal ne velja le za organizacijo maturantskih izletov.

GORIŠKA - Konec tedna zapora hitre ceste na priključku Vipava

Skušali bodo ukrotiti burjo

Začeli bodo postavljati protivetrno zaščito - V okviru popolne zapore ceste bodo dokončno sanirali tudi posledice požara v predoru Barnica

Ta konec tedna bo zaprt odsek hitre ceste H4 med razcepom Vipava in priključkom Vipava v obe smeri. Delavci bodo namreč postavljali delovno zaporo, ki je potrebna za pričetek del zgraditve treh poskusnih polj protivetrne zaščite. »Graditev protivetrnih ograj bi se tako pričela v začetku prihodnjega tedna,« pojasnjujejo v Družbi za avtoceste RS (Dars). V okviru popolne zapore hitre ceste bodo dokončno sanirali tudi posledice hujšega požara tovornega vozila v predoru Barnica, ki se je zgodil konec prejšnjega meseca.

Vsa navedena dela terjajo popolno zaporo hitre ceste med razcepom Nanos in priključkom Vipava, torej tako proti Novi Gorici kot tudi v obratni smeri, proti Razdrtemu. Odsek hitre ceste H4 bo zaprt za ves promet in v obe smeri do sobote zjutraj, in sicer od 6.30, do nedelje zvečer, predvidoma do 20. ure. Promet

bo preusmerjen na vzporedno regionalno cesto Razdrto-Vipava. Iz smeri Ljubljane ter Kopra bo možen izvoz na priključku Razdrto, uvoz nazaj na avtocesto pa na priključku Vipava. Iz smeri Nove Gorice lahko vozniki zapustijo H4 na izvozu Vipava, nadaljujejo pot po vzporedni cesti vse do priključka Razdrto ter se ponovno vključijo na avtocesto za smer vožnje proti Ljubljani ali Kopru. Za tovorna vozila je predviden obvoz preko Fernetičev. Dela bodo potekala hkrati na vseh treh lokacijah, in sicer najprej bodo dva meseca izvajali dela ob vozišču hitre ceste iz smeri Razdrtega proti Vipavi, nato pa še dva meseca v smeri proti Razdrtemu.

Protivetrno ograjo bodo postavili na treh lokacijah: na viaduktu Lozice, pri strelišču Mlake ter med Logom in Vipavo. Pogodbeni izvajalci del so v skupnem nastopu družbe Kolektor CPG, Petrič, CVP, GVO in Ponting. Vrednost del

znaša 5.2 milijona evrov. V drugi fazi del je predvidena še izvedba stacionarnih in mobilnih meritev vetra pri petih pojavih močne burje. **(km)**

Vipavska hitra cesta

Kako lahko Fakulteta za arhitekturo prispeva k izboljšanju stanja arhitektov na trgu dela?

Napisal: Izr. prof. dr. Matej Blenkuš, dekan UL FA

Po podatkih ACE iz leta 2014 ima Slovenija 0,7 arhitekta na 1000 prebivalcev. Evropsko povprečje je 1,0. To pomeni, da – pogledano z malo distance – stanje v Sloveniji ni alarmantno, je pa vsekakor izpostavljeno zaradi splošnega razvrednotenja arhitekturnega poklica. Vprašanje, kakšno je pravzaprav primerno število arhitektov na slovenskem trgu, s čimer je povezano tudi število razpisnih mest za vse vrste študija s področja arhitekture in urbanizma v Sloveniji, je vprašanje, ki presega pristojnosti posameznih visokošolskih zavodov. Kot eden od izvajalcev študija zato vsekakor pričakujemo, da bo ustrezen konsenz o primernem številu diplomiranih arhitektov dejansko sprejet na nacionalnem nivoju, upoštevajoč vse faktorje – gospodarske, demografske in strateške.

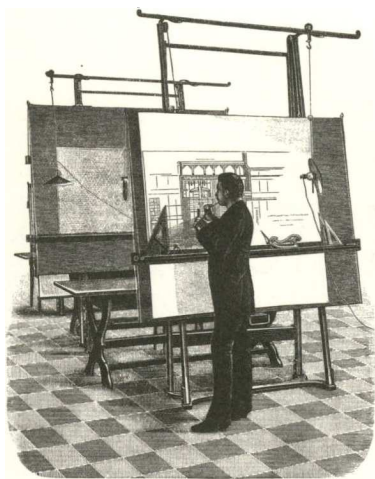
A ne glede na to smo, zavedajoč se pereče situacije na trgu dela, na Fakulteti za arhitekturo UL v zadnjih letih sprejeli več ukrepov za izboljšanje razmer. Kot kvantitativni ukrep smo že pred dvema letoma število vpisnih mest s 133 zmanjšali na 115. Naše aktualne aktivnosti z vidika kakovosti izobrazbe pa so usmerjene v širitev zaposlitvenih sposobnosti naših diplomantov na področjih, ki so bila v zadnjem desetletju zanemarjena oziroma prezrta. Namen imamo okrepiti študijske vsebine s področja arhitekturne teorije in varstva kulturne dediščine, z

namenom promocije zaposlitve večjega števila arhitektov konservatorjev in strokovnjakov na zavodih za varstvo kulturne dediščine. Obenem pa smo s študijem urbanizma pravočasno začeli vzgojo poklicnega profila občinski urbanist, ki se z novo **gradbeno zakonodajo** končno vzpostavlja. V sklopu procesa aktualne spremembe študijskega programa pa želimo vključiti tudi več znanj s področja malega in srednjega

podjetništva ter trajnostnega načrtovanja.

Zavedati se moramo, da bi morala biti politika izobraževanja vedno nastavljena dolgoročno. Spremembe, ki jih na fakultetah sprejemamo danes, bodo imele realne posledice v družbi šele čez deset in več let. Obenem pa moramo biti pozorni tudi na dejstvo, da se v svetu število ozko specializiranih poklicnih profilov povečuje, medtem ko poklic arhitekta ostaja eden redkih univerzalnih poklicev, ki tehnične in družboslovne kompetence združuje s priučeno sposobnostjo ustvarjalnega reševanja problemov (creative problem solving). CPS pa se kot orodje za reševanje kompleksnih in težko obvladljivih situacij hitro uveljavlja predvsem v gospodarstvu, ekonomiji in menedžmentu. Prepričan sem, da lahko diplomirani arhitekt obvladuje številna področja, četudi nas izobraževanje po evropski direktivi priznavanja poklicnih kvalifikacij in kompetenčnih platform sili v vse bolj ozko profilacijo študija.

Miloš Kosec: Pogovoriti se moramo o delu v arhitekturi

Takoj po novem letu je v medijih in na družabnih omrežjih zaokrožilo odprto pismo študentov na ljubljanski Fakulteti za arhitekturo rektorju Univerze v Ljubljani, ki opozarja na sporne ter tudi nezakonite oblike dela v arhitekturi nasploh ter v zvezi s Fakulteto za arhitekturo še posebej. Pismo opozarja na prekarne oblike zaposlitve v birojih nekaterih profesorjev na fakulteti in na problematično povezavo med izobraževalnim procesom, dolžino študija in na trgu delujočimi arhitekturnimi pisarnami. Pri tem še posebej bije v oči splošno razširjena praksa angažmaja arhitektov po birojih v obliki s.p.-jev in kulturniških statusov kljub temu, da ima večina takšnih sodelovanj nekatere ali vse znake rednega delovnega razmerja in je zato kršitev delovne zakonodaje, o čemer smo že pisali na naši spletni strani outsider.si

Najpomembnejša posledica pisma pa se vsaj meni zdi, da jasno kaže, da stroka za sabo ne skriva ene, homogene in v ciljih poenotene skupine, ampak več popolnoma nasprotnih si, konfliktnih in različno izkoriščanih interesnih skupin. V arhitekturnih birojih vlada strah že vsaj od časov krize (ki kljub temu, da je že davno minila, še vedno skozi

navado in ustrahovanje disciplinira vse pozive k spremembi delovne zakonodaje in delovnih navad). Pismo študentov nagovarja resne strukturne probleme in samo upam lahko, da se izzvani in nagoovorjeni naslovniki ter zaenkrat še anonimni pisci pisma ne bodo vkopali vsak na svojem stališču, ampak bodo vsaj na Fakulteti odprli že desetletje in več nujen dialog o arhitekturni delovni kulturi in načinu izobraževanja arhitektov pri nas. Pri tem pa ne sme nihče pozabiti, da so študenti, četudi anonimni, v tem dialogu strukturno šibkejši in ranljivejši partner – tako zaradi svoje trenutne vloge na fakulteti kot tudi zaradi bodočih zaposlitvenih zmožnosti na trgu arhitekturne delovne sile.

Med mnogimi dovtipi in anekdotami našega svetovno najbolj znanega filozofa Slavuja Žižka je meni ena najljubših menda resnična zgodba o njegovem gostovanju na eni izmed ameriških univerz. Na sprejemni večerji je predsedujoči zbranim, samim uglednim univerzitetnim imenom iz celega sveta, v duhu razsvetljene liberalne elite predlagal, da naj drug za drugim javno izrazijo svoje spolne preference in svojo najljubšo seksualno prakso. Prisotni so izziv med smehom sprejeli, dokler ni Žižek izrazil svojega protipredloga: kaj pa, če bi v slogu popolne transparence prisotni drug drugemu namesto svojih spolnih praks raje razkrili svoje celotne letne prihodke? Plače mednarodne univerzitetne elite so tako kot v vrhunskem športu in poslovnem svetu pač predmet individualnih in tajnih dogovorov, pogajanja pa so podobna prevzemom nogometašev in managerjev. Temu predlogu je, jasno, sledila nelagodna tišina.

Kaj kaže zgornja anekdota? Danes je dopuščeno vse, še tako radikalno izražanje, dokler neposredno ne napada vloge posameznika kot samostojnega in nepovezanega akterja na prostem trgu delovne sile. Da se je kulturna elita v 18. stoletju izogibala »vulgarnim« pogovorom o denarju, je razumljivo, saj je bila sestavljena iz homogenega in podobno premožnega sloja. Današnje nelagodje govorjenja o denarju in delu pa

ni dediščina aristokratskega 18., ampak zelo neoliberalnega 21. stoletja, kjer razkrivati svoje delovne pogoje in plačilo ter povezovati se s podobno izkoriščanimi pomeni rušiti konkurenco na prostem trgu delovne sile. Tak neoliberalni konsenz je potrebno rušiti povsod, predvsem pa na izobraževalnih ustanovah. Ravno univerza bi morala biti odločilno orodje o mišljenju novega, ne pa orodje reprodukcije obstoječih nepravilnosti. Fakulteta za arhitekturo je v svoji zgodovini že kdaj bila obrtniška delavnica, kjer so profesorji od svojih študentov zahtevali izključno poslušnost in pridnost. Bila pa je tudi že laboratorij avtonomne in stimulative misli, pomoči razvijajočim se posameznikom pri samozavestnem mišljenju novega in preseganja starega. Za kakovostno arhitekturno izobraževanje, za kvaliteto bodoče slovenske arhitekture, predvsem pa za dostojno in spodobno življenje vseh, ki sedaj oblikujejo in bodo tudi v prihodnosti oblikovali življenjski prostor nas vseh, je ključno, da nikoli več ne pristanemo pri tisti najbolj žalostni plečnikovski dediščini: »Maul halten und weiter dienen«: drži gobec in delaj naprej ...

Matevž Granda: Problem dela v arhitekturi

O odprto pismo anonimnih študentov arhitekture, ki je v začetku leta prišlo v javnost in v katerem opozarjajo na nekatere primere slabe prakse arhitekturnega dela in zaposlovanja odstira le del problematike in se ne dotakne jedra problema, ampak analizira le del posledic. Posledica pisma pa je lahko nepotrebna stigmatizacija statusa samozaposlenega v kulturi (ali s. p.).

Jedro problema arhitekturnega poklica je nekje drugje in problem je precej bolj preprost, kot se zdi: v arhitekturi ni veljavnega cenika, ki bi se ga morali arhitekti držati. To je to. Če bi rešili ta problem, bi se posledično uredila tudi večina pogojev dela v arhitekturi in del

težav, ki jih navajajo študenti v pismu.

Sliši se sicer preprosto, vendar ni. Cenik namreč obstaja. Objavil ga je ZAPS (Zbornica za arhitekturo in prostor). Objavil ga je tudi DAL (Društvo arhitektov Ljubljana). Trenutno je v veljavi četrta verzija, ki je usklajena z aktualno zakonodajo. Če ste zgornjo povezavo odprli in se prebili skozi kompleksno tabelo, ste morda opazili prvi problem »cenika«. Priporočena vrednost investicije je zapisana kot 600–800 €/m². Sledi preprost izračun GOI (gradbeno-obrtniških del) za 150 m² velik objekt: 120.000 €. Sam imam nekaj izkušenj v arhitekturi in zdi se mi, da je ta cena prenizka. Običajno je realna vrednost GOI okoli 1.000 €/m², in to za manj zahtevne objekte. Zakaj torej zbornica v »ceniku« že v izhodišču znižuje vrednost arhitektovega dela, mi ni jasno. Drugi problem »cenika« in najbolj absurdno pri vseh stvari pa je to, da se ga ni treba nikomur držati in se ga niti nihče ne drži. Pa to ne pomeni, da arhitekti privijejo ceno v višino. Nasprotno, raje pljunejo v lastno skledo in že v izhodišču prenizki ceni dodajo še kakšnih 20–50 % popusta. Nekoč mi je profesor s fakultete priznal, da če doseže 80 % cene po »ceniku« ZAPS, je že zelo vesel. Ta izjava morda najbolje razloži vir nezadovoljstva študentov v omenjenem pismu.

Mislím, da je dobro, da imajo profesorji arhitekture svoje arhitekturne prakse. Tako se prenaša živo znanje iz prakse do študentov. Arhitektura je konec koncev v svojem bistvu »le« obrt. Mislim pa, da bi bilo prav, da bi profesorji, ki imajo že s svojo pozicijo boljše izhodišče na trgu (da ne govorimo o tem, da imajo zagotovljen reden prihodek), dosegali vsaj 120 % cene iz »cenika« ZAPS. To bi ustvarjalo boljše pogoje za celotno stroko.

Nedolgo nazaj sem imel pogovor v enem od avstrijskih birojev, ki naj bi pripravljali projekt v Sloveniji. Takrat so bili v fazi dogovarjanja o honorarju za projekt z investitorjem. Šlo je za večji, zahtevnejši objekt. Partnerica v biroju me je zgroženo vprašala, ali je res, da je v Sloveniji cena za celotno projektno dokumentacijo 4 % od cene investicije.

Ja, res je. V Avstriji je 13 % ali vsaj 10 %. Pod to ne morejo iti, ker bi sicer biro financiral projekt. Namreč, v Avstriji redno zaposleni arhitekti rišejo s programi, ki imajo originalne licence (običajno na iMacu), projekte, ki so v dveh, treh letih dejansko zgrajeni, v prostorih, ki imajo poleg delovnih mest tudi knjižnice in delavnice za makete, ter povrh vsega prejema še 13. in 14. plačo, ki sta davčno manj obremenjeni. Običajno delajo 8 ur na dan in nadure so plačane. Stroški bivanja v Avstriji pa niso bistveno višji kot pri nas.

(Da ne bo napačne razlage navedenega: študent mora tudi v Avstriji po diplomi pridobiti izkušnje in tudi tam obstaja status »svobodnjaka«, ki ga nekateri koristijo, nekateri pa izkoriščajo in tudi ko dobiš redno službo, obstaja preizkusna doba, ko te lahko odpustijo. Tudi v Avstriji biroji odpuščajo in nima vsak arhitekt dela. Je pa celotno področje arhitekturnega poklica veliko bolj urejeno in predvsem cenjeno.)

Vrnimo se v Slovenijo in k drugemu delu problema. Pri nas nikoli ne veš, koliko časa boš potreboval, da pridobiš gradbeno dovoljenje. Po zakonu naj bi bil rok omejen na 2 meseca od oddaje popolne vloge. Redkokatera vloga je popolna, ker se ob vsej spreminjajoči se zakonodaji in kompleksnosti projektno dokumentacije vedno lahko najde kakšna manjkajoča vejica, ki je razlog za dopolnitev in dodatna 2 meseca za upravni postopek. Ta lahko traja od nekaj mesecev pa do nekaj let. Pravnomočno gradbeno dovoljenje je za arhitekta velika zmaga, ki jo doseže z velikimi napori in veliko dodatnega vložnega dela (ki pa je že v izhodišču podcenjeno oz. sploh ni predvideno).

Zdaj pa si predstavljajte, da je objekt, ki ima po »ceniku« ZAPS ocenjeno vrednost 120.000 €, zgrajen za 150.000 € in na koncu na trgu prodan za recimo 350.000 €. Arhitektov honorar za nekajmesečno delo – ali celo nekajletno – se giblje okoli 4 % od investicije in znaša ok. 6.000 €. Nepremičninski agent pa zaračuna 4 % od tržne vrednosti posla, kar je v tem primeru okoli 14.000 €. Vložek dela pa se bistveno razlikuje.

To sta, po mojem mnenju, fronti, kjer bi se stroka morala boriti za boljše pogoje dela v arhitekturi, torej minimalni tarifnik (s sankcioniranjem dampinških cen) in boljše zakonodaja na področju prostorskega urejanja. Tega bremena ne morejo nositi posamezni biroji. To je odgovornost zbornice in zakonodajalcev.

Srdan Nad in Urška Podlogar Kos: Arhitekt za male pare

Morda se zdi odgovor na preprosto vprašanje, koliko stane izdelava projektno dokumentacije za enodružinsko hišo, lahek, vendar za razmere v slovenski arhitekturni stroki¹ ni. Cena arhitekturnega dela projektno dokumentacije na slovenskem trgu zelo variira. Če se sklicujemo na podatke s spletnih servisov in informacije iz stroke, naj bi se cena izdelave projektno dokumentacije (IDZ, IDP, PGD, PZI) za povprečno slovensko hišo (150 m²) gibala med 7.000 in 9.000 evri brez DDV-ja oziroma 3–4 % višine investicije do pete (V.) gradbene faze.² Po spletnih forumih pa celo krožijo informacije, da se lahko vsa projektna dokumentacija za družinsko hišo dobi že za 3.000 € (1,3 % investicije gradnje hiše) oziroma da se ta cena lahko povzpne celo na 20.000 € (9 % investicije gradnje hiše). Prav ta cenovni razpon poraja vprašanje, kaj je prava, navita ali prenizka cena.

Če na strošek izdelave projektno dokumentacije pogledamo še z druge strani, s strani izdelovalca, in pri tem upoštevamo ekonomijo dela, hitro postane

jasno, da izdelovalec projekta za 3.000 € – pod pogojem, da si želi na mesečni ravni izplačati povprečno slovensko plačo – svoji stranki ne more posvetiti prav veliko časa. Pravzaprav vsi, ki imajo izkušnjo z zahtevnostjo izdelave projektne dokumentacije in želijo poslovati z vsaj pozitivno ničlo, vedo, da morajo za to vrednost projekta preprosto narediti »copy & paste« zasnove hiše iz drugega projekta, ki jo nato rahlo preoblikujejo – na enem koncu malo raztegnejo, na drugem malo razširijo, kakšno sobo obrnejo, dodajo še frčado in "voilà!" – še spremenijo podatke v vodilni mapi in na koncu lahko stranki spišejo račun za 3.000 €. Arhitekt, ki pa za izdelavo dokumentacije stranki zaračuna 20.000 €, mora krepko upravičiti ta znesek, tako da se projektu in stranki bolj poglobljeno posveti. Če pogledamo z zornega kota podjetnika in postavimo zneske na letno bilančno raven, bi moral arhitekt za doseganje povprečnega slovenskega življenjskega standarda zaslužiti okoli 30.000 € bruto bruto, upoštevajoč tudi materialne stroške, kar pomeni, da bi moral izdelati 1,5–10 projektov družinskih hiš na leto.

Prav tu se kaže, na kakšno raven delovnih pogojev so se slovenski arhitekti pripravljali spustiti. Za to težavo se skriva več različnih dejavnikov. Eden med njimi morda kaže na slabo razumevanje podjetništva in ekonomije podjetja, ker sploh dopustijo, da ceno določi stranka. S takšnim delovanjem se je arhitekturna stroka odprla trgu, ki je pripravljen več plačati za povprečno kuhinjo ali sedežno garnituro v svoji novi hiši kot za arhitekturno storitev, ki zahteva obsežna strokovna znanja in odgovornosti. Med drugim so medse spustili stranke, ki si privoščijo do onemoglosti izmišljevati o številu oken v hiši, takšni in drugačni obliki frčade, o kotno postavljenih zidovih, variantah vgrajene vogalne kadi, namesto da bi se takšne stranke za mizerni znesek, ki so ga pripravljene plačati, zadovoljile s tipskim projektom hiše.

Zaslужek arhitekta za izdelavo projektne dokumentacije je pogosto nižji kot

zaslužek nepremičninskega agenta pri posredovanju prodaje nepremičnine. Oba zaslužita 4%, le da arhitekt od investicijske vrednosti, nepremičninski agent pa od tržne vrednosti hiše.

Dogaja se celo, da se najde vrl arhitekt, ki z veseljem poudari, da so si z nizko ceno odprli trg za nove naročnike. Najbrž res. A prvo je, da se je arhitekturna stroka že samo z regulacijo poklica postavila visoko na družbeni lestvici. Drugo pa, da je stroka zavzela nadrejen položaj, s tem ko si je kdorkoli, ki želi zgraditi samo družinsko hišo, primoran najti pooblaščenega arhitekta, da mu, če že ne domisli arhitekture hiše, vsaj izdelava projektne dokumentacije. V praksi naj bi to pomenilo, da ima stroka tolikšno avtoriteto in moč, da bi lahko sama ovrednotila svojo dejavnost, ne pa stvar prepustila trgu, ki deluje po načelu ponudbe in povpraševanja. Preprosto povedano, da ima stroka pristojnost, da čez noč podvoji vrednost svojega strokovnega prispevka v družbi, na primer z zmernih 8.000 € na 16.000 €. Posledično naročniki ne bi imeli druge izbire in bi bili primorani pač nekaj več odšteti za mapo obsežne dokumentacije in odgovornost, ki jo nosi izdelovalec. Zagotovo bi naročniki vihali nosove nad višjimi cenami, ki pa vseeno ne bi ogrozile investicije nove nepremičnine. Več časa, posvečenega kakovostnemu arhitekturnemu projektu, lahko celo bistveno zniža stroške gradnje. Pri tem pa bi se verjetno marsikateri arhitekt oglasil, da bo s takšno potezo izgubil stranke. Če pri tem predpostavimo, da bi morda izgubil 25 %, bi še vedno imel za 50 % boljšo letno bilanco ob 25 % manj dela. Če bi stroka ovrednotila svoje delo na dostojno raven, primerno družbenemu statusu za ta poklic, bi povrnili družbeni ugled poklica, posameznim strokovnjakom pa omogočili primerne pogoje dela, na primer manj dela za enak denar.

Prav zato preseneča dejstvo, da stroka ne ukrepa in ne postavi a priori normativa za strokovne storitve. Najbrž je jasno, da posameznik s težavo gradi cenovno politiko svojega strokovnega prispevka v družbi. To je boj z mlino na veter. Če želi preživeti na trgu, mora preprosto dati od

sebe konkurenčno ponudbo, ki se giblje znotraj trenutnega vrednotenja storitve. Kljub temu da imajo arhitekti svojo cehovsko organizacijo, ki naj bi med drugim tudi gradila družbeni ugled tega poklica, si posameznik z njo ne more kaj veliko pomagati, saj ZAPS za izdelavo načrta arhitekture (IDZ, IDP, PGD, PZI) za povprečno enodružinsko hišo pripo-roča ceno v višini le 4,5 % investicije,³ kar zneso slabih 10.000 €, pri čemer je približno polovica zneska namenjena plačilu podizvajalcem (statika, strojne instalacije, elektro instalacije). Zato se zastavlja vprašanje, kakšna je sploh resnična vloga zbornice, ki ne zmore podučiti svojih članov na področju ekonomike poslovanja – če ne drugega, da bi posamezniki vsaj zmogli razumeti, zakaj mora storitev dosegati določeno ceno. Tako bi preprečili delovanje nekaterih »lumpastih« arhitektov, ki delajo raje več za manj denarja. Če ne drugega, zmorejo nepremičninski agentje, ki so si za posredovanje pri prodaji novozgrajene nepremičnine uzakonili 4 % (+ DDV), zaslužiti enako ali več za bistveno manj dela in odgovornosti, kot ju ima odgovorni projektant.

1 S pojmom arhitekturna stroka oz. arhitekt v tem članku združeno naslavljamo vse profile poklicev, ki se ukvarjajo z uredjenjem prostora oziroma združeno delujejo znotraj ene cehovske organizacije (ZAPS).

2 Ocenjena investicija je 225.000 €.

3 V našem primeru je realna ocena investicije 225.000 €.

Matevž Granda: Ne globalno segrevanje ne meteor, pokončala nas bo birokracija

Antični filozof Platon je v svojem znamenitem sokratskem dialogu Država postavil vzporednico med državo in telesom. Državo lahko razumemo kot organizem, ki ga tvorimo njeni prebivalci, vsak s svojo vlogo. Če posamezniki deli med seboj delujejo usklajeno, potem država dobro deluje. Če ne, se lahko zgodi, da posamezniki deli, ki so namenjeni doseganju

skupnih ciljev, delujejo drug proti drugemu. Kar pa za državo ni dobro. In prav to se dogaja na področju gradnje oz. postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj.

V teoriji naj bi postopki (če zelo poenostavimo) potekali takole: arhitekt na podlagi investitorjevih potreb in v okviru družbeno dogovorjenih pravil (prostorski akti) pripravi načrt objekta. Ob tem naj bi skrbel, da bo objekt zadoščal (če se spet naslonim na antična načela, tokrat Vitruvijeva) trdnosti, ekonomičnosti in estetiki. Vse to formalno zaključiti z dokumentacijo, s katero naj bi pridobil gradbeno dovoljenje in kasneje omogočil gradnjo.

Na drugi strani naj bi državni organ na upravni enoti (UE) preveril, ali je projekt skladen z zakonodajo, ali ima investitor pravico graditi, in predvsem, ali se drži prostorskih aktov. Cilj naj bi bil, da organ na UE izda gradbeno dovoljenje. (Za to ima po aktualni zakonodaji predviden rok dva meseca.)

Tej poenostavljeni obrazložitvi bi lahko dodali, da bi bilo v korist države, da UE svoj postopek opravi čim bolj eksaktno (da zagotovi, da niso kršeni interesi skupnosti) in čim prej (da se omogočijo interesi investitorja). V praksi pa je drugače. Takšen je moj nedavni primer:

Konec maja 2018 sem oddal vlogo za izdajo gradbenega dovoljenja. Predmet vloge je bila dozidava k obstoječi stanovanjski hiši v Ljubljani. Arhitektura je bila izdelana v skladu s prostorskimi akti. V obdobju od oddaje vloge pa do včeraj sem prejel dve zahtevi za dopolnitev vloge. Z referentko na UE, ki je bila prijazna in dobronamerna, sva uskladila dopolnitvi. Od oddaje vloge je minilo že 8 mesecev in pol. Pričakoval sem izdajo gradbenega dovoljenja. Namesto tega sem v sredini februarja 2019, po osmih mesecih in pol čakanja, prejel odločbo o zavrnitvi vloge. Obrazložitev: pri prvi dopolnitvi je bil elaborat zaščite pred hrupom z vrstico zvezan skupaj s preostalim delom projekta. To je sicer dovoljeno (kot navaja referentka v obrazložitvi), a mora biti v tem primeru jasno ločeno (!?!). Preostane mi možnost pritožbe,

kar lahko traja vsaj pol leta, ali pa to, da vlogo na novo pripravim (po novi zakonodaji, ki se je v tem času spremenila) in jo ponovno oddam.

Z upravnimi postopki imam kar nekaj izkušenj. Nobeden se sicer ni končal tako absurdno kot ta, so pa potekali dovolj absurdno, da me tokratna odločba niti ni preveč šokirala. Najhuje pa je, da ni malo arhitektov, ki bi lahko delili podobne zgodbe. To so zgodbe, ki nas delajo neuspešne, podplačane in nezadovoljne. V takšnem delovanju državnih organov namreč ni koristi za nikogar.

Tako nepredvidljivost in uradniška omejenost povzročata investitorjem nenormalne stroške, ki bi jih sicer lahko konstruktivno porabili za gradnjo. Namesto tega bo moral investitor v mojem primeru v ponovitev postopka, ki bo ponovno trajal nepredvidljivo dolgo (zagotovo pa dlje od zakonskih rokov), kar bo projekt podražilo in kar, če gledamo na nivoju države, na koncu prinese dvigovanje cen na nepremičninskem trgu!!! Takšen dvig cene ni rezultat večje kakovosti, ampak nesmiselnih birokratskih postopkov.

Za arhitekta so takšni postopki porazni. Namesto da bi se pričela gradnja objekta, na katerega bi bil arhitekt morda ponosen (in bi lahko svoje kreativno delo nadaljeval z novim projektom), bo potrebnega še več časa za birokratski postopek. Rezultat: arhitekt svoj kreativni talent namesto za arhitekturo zapravlja za iskanje načinov, kako se izogibati birokratskim čerem. Arhitekturno delo je posledično podcenjeno, arhitekturna praksa pa privede do izkoriščanja in samoizkoriščanja.

Tudi za upravnega delavca v tem ni koristi. Upravni delavec je javni uslužbenec in je plačan iz javnega denarja (davki itd.), in njegova odgovornost do javnih interesov bi morala biti še toliko večja. Javni uslužbenec bi se moral zavedati, da je njegov interes izdaja gradbenega dovoljenja. Prej ko ga bo izdal, prej se bo gradnja lahko začela in prej bodo iz tega naslova nastali prilivi v državno blagajno (komunalni prispevek, davki itd.). Prej ko se bo gradnja začela, prej bo gradbeno

podjetje dobilo posel (in od tega plačalo davek), večja bo varnost delovnih mest in količina prilivov iz naslova dohodnine in zavarovanj. Krog bi bil sklenjen. Vsi bi bili zmagovalci.

Po izkušnjah z zapletenimi in nepredvidljivimi upravnimi postopki, ki si jih arhitekti pogosto delimo, pa je trenutna motivacija upravnih delavcev iskanje napak v projektu. Četudi so povsem formalne narave. Kot da bi uradnik utemeljil svojo vlogo šele s tem, ko odkrije pomanjkljivost. Ko dokaže svoj prav. Svojo moč gradi na zavrnitvah. Zakonodaja je zelo zapletena in zahtevna. Dokumentacija za pridobivanje gradbenih dovoljenj je zelo obsežna in vedno se lahko najde kakšna interpretacija, ki utemelji nepravilnost in referentu daje možnost za zahtevo za dopolnitev vloge ali celo za negativno odločbo.

Iskanje napak je precej težje in vzame veliko več časa kot pa preverjanje skladnosti projekta. In zato so mize referentov vedno polne. Zato se referenti vedno pritožujejo, koliko dela imajo in da jih je premalo. Hkrati pa se ne zavedajo, da si z napačnim ciljem in motivacijo (iskanje napak namesto čimprejšnje izdaje GD) posredno škodujejo. Škodujejo vsem nam!

Zadnje čase se veliko govori o problematiki dela v arhitekturi. Študentje so opozorili na sporne prakse študentskega dela, ugotavljali smo, da je arhitekturno delo podcenjeno in da so dampinške cene stalna praksa. Ne smemo in ne moremo pa mimo problema, opisanega v tem prispevku. Namesto da bi se zavedali, da je sodelovanje investitorjev in arhitektov z upravnimi delavci na neki način javno-zasebno partnerstvo, ki zagotavlja delo in preživetje obojim, ustvarjamo samodestruktivni konflikt.

Za organizacijo gradnje je potrebno tudi poznavanje birokratskih postopkov

Pripravila Tatiana Golob

Slovenci smo znani po tem, da še vedno radi gradimo v lastni režiji oziroma želimo gradnjo sami organizirati. Pri tem je potrebno poznati postopke pridobivanja dokumentov, kar ureja od lanskega leta prenovljena **gradbena zakonodaja**. Čeprav se pravo delo začne po pridobitvi gradbenega dovoljenja, je že pot do tega tlakovana z določenimi zakonsko opredeljenimi postopki, ki jih bodoči graditelj mora opraviti.

Skladno z **gradbenim zakonom** je vsak, ki se loti gradnje hiše, udeleženec pri **graditvi** oziroma investitor. Zato mora pridobiti vsa predpisana dovoljenja, poskrbeti za vložitev vseh vlog, poskrbeti mora za naročila in vso potrebno dokumentacijo. Skleniti mora pogodbe za izdelavo ustrezne dokumentacije, poskrbeti za nadzor in izvajanje gradnje, urediti zakoličenje objekta ter po končani gradnji poskrbeti za evidentiranje objekta.

Pri preverjanju parcele, na kateri želi graditi, lahko investitor pridobi lokacijsko informacijo. Podatki o prostorsko-izvedbenih pogojih so navadno dosegljivi tudi na spletni strani občine.

Sledi idejna zasnova hiše, ki jo ob upoštevanju potreb in želja investitorja izdela izbrani projektant.

Ko je investitor zadovoljen z idejno zasnovo, z enotnim obrazcem zaprosi za projektne pogoje. V njih so podane smernice priključevanja na vodo, električno, kanalizacijo, cesto ... Projektne pogoje izdajo mnenjedajalci, torej nosilci urejanja prostora. Vsekakor je treba zaprositi za izdajo mnenja na končno usklajen projekt, ki ga namerava investitor kot DGD dokumentacijo oddati na upravno enoto.

Pred izdajo gradbenega dovoljenja mora in-

vestitor poskrbeti še za plačilo komunalnega prispevka. Za odločbo o njegovi odmeri z vlogo in enim izvidom projekta zaprosi na občini, v kateri se nahaja njegova **gradbena parcela**.

Za izdajo gradbenega dovoljenja investitor zaprosi na upravni enoti z vlogo in enotnem obrazcu. Vlogi priloži dva izvoda dokumentacije za gradnjo (DGD), pozitivna mnenja in potrdilo o lastništvu. Upravna enota ima dva meseca časa, da izda gradbeno dovoljenje. Seveda ta rok velja od vložitve popolne vloge.

(Foto: TG)

Povzetek ankete:

Delo v arhitekturi

Zasnova ankete: Outsider

Obdelava podatkov in povzetek: Srđan Nađ in Urška Podlogar Kos

Grafika: Matevž Granda

Pred nekaj meseci je v javnost prišlo pismo študentov arhitekture, v katerem so izpostavili kritične razmere v študentskem delu. Pismo je v arhitekturni stroki močno odmevalo, zato smo se v reviji Outsider odločili za preprost korak – vprašati arhitekta in študente arhitekturnih poklicev o njihovem mnenju o razmerah v arhitekturnem delu. Vse to z namenom, da bi lahko konkretnije govorili o morebitnih ukrepih na podlagi jasnih dejstev, ne zgolj ugibanj. Pred mesecem smo v uredništvu revije osnovali idejo o anketi in sestavili vprašalnik, a niti v sanjah si nismo zamišljali, da bi lahko anketa dosegla tako velik odziv. Ne samo da je bil ta velik, tudi prejeti odgovori na vprašanja so zelo zgovorni, zapisana mnenja pa pretresajo. Naša ideja je bila zgolj povprašati arhitekta in študente o delovnih razmerah in pogojih dela, da bi lahko dobili vpogled v splošne razmere v stroki. Že po nekaj urah od objave ankete je spletna aplikacija kazala krepko čez sto izpolnjenih vprašalnikov, kar nam je dalo vedeti, da gre za pomembno anketo, ki bo podala realen odsev razmer v stroki. Po dveh tednih se je na vprašanja ankete odzvalo 624 posameznikov, dvesto je bilo takih, ki so podali komentar oziroma opisali svojo izkušnjo dela v stroki. V nadaljevanju sledi povzetek rezultatov ankete.

Splošno: dve tretjini arhitektov dela na črno

Na anketo se je odzvalo 624 oseb, od tega je bilo dvesto študentov in 424 diplomiranih arhitektov, urbanistov in krajinskih arhitektov. Med njimi je bilo 128 članov strokovne Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije, kar pomeni desetino vseh članov zbornice. Precej pestre so oblike zaposlitev arhitektov – samostojnih podjetnikov in samozaposlenih v kulturi je dobra polovica (58,8 %). Od teh, ki samostojno nastopajo na trgu dela, jih dobra petina (21,5 %) redno dobiva delo v večjih projektivnih podjetjih. Večina (80,3 %) teh se zaveda, da ima tovrstno delo vse znake rednega delovnega razmerja, ki jih določa ZDR-1¹. Že dolgo krožijo govornice, da je netipičnih (nedovoljenih) oblik dela v arhitekturi ogromno, in s to težavo naj bi se srečal že vsak drugi arhitekt; dve tretjini (64,2 %) jih opaža, da so v podjetjih, s katerimi sodelujejo, prisotne nedovoljene oblike dela. Še bolj ta problem zaznavajo študentje (76,2 %). Pri tem ni mogoče zaobiti statističnih podatkov Agencije RS za javnopravne evidence in storitve,² ki v letu 2017 beležijo 1733 registriranih pravnih subjektov z vpisano dejavnostjo »arhitekturno projektiranje«. Od tega je 36 % (628) družb z omejeno odgovornostjo (d. o. o.), 21 % (370) samostojnih podjetnikov in skoraj polovica (42 %) (735) samostojnih delavcev v kulturi. Vseh 1733 pravnih subjektov je imelo skupaj 1831 zaposlenih oziroma 1,05 delavca na pravni subjekt. Kar kaže na veliko nelogičnost, saj so projekti na področju arhitekture v pretežni meri precej obsežni in zahtevajo delo več oseb hkrati. Takšna razdrobljenost trga dela je kazalnik razširjenosti sive poslovne prakse.

Plače: dve tretjini arhitektov zasluži manj od povprečne plače – pričakovanja arhitektov so dva- do trikrat višja

Podobna problematika je opazna pri višini mesečnega zaslužka. Rezultati ankete pravijo, da dve tretjini (60,9 %) arhitektov mesečno prejme manj od slovenske povprečne plače, ki trenutno znaša 1.145 € (neto). Tretjina (32,1 %) jih zasluži med 850 in 1100 € mesečno, četrtnina (25,9 %) med 1.100 in 1.500 €, petina (19,6 %) 650–850 €, desetina (9,2 %) pa manj kot 650 €. Če mesečne zaslužke arhitektov primerjamo z zaslužki³ v drugih dejavnostih, ima desetina arhitektov podoben standard kot komunalni delavec, petina

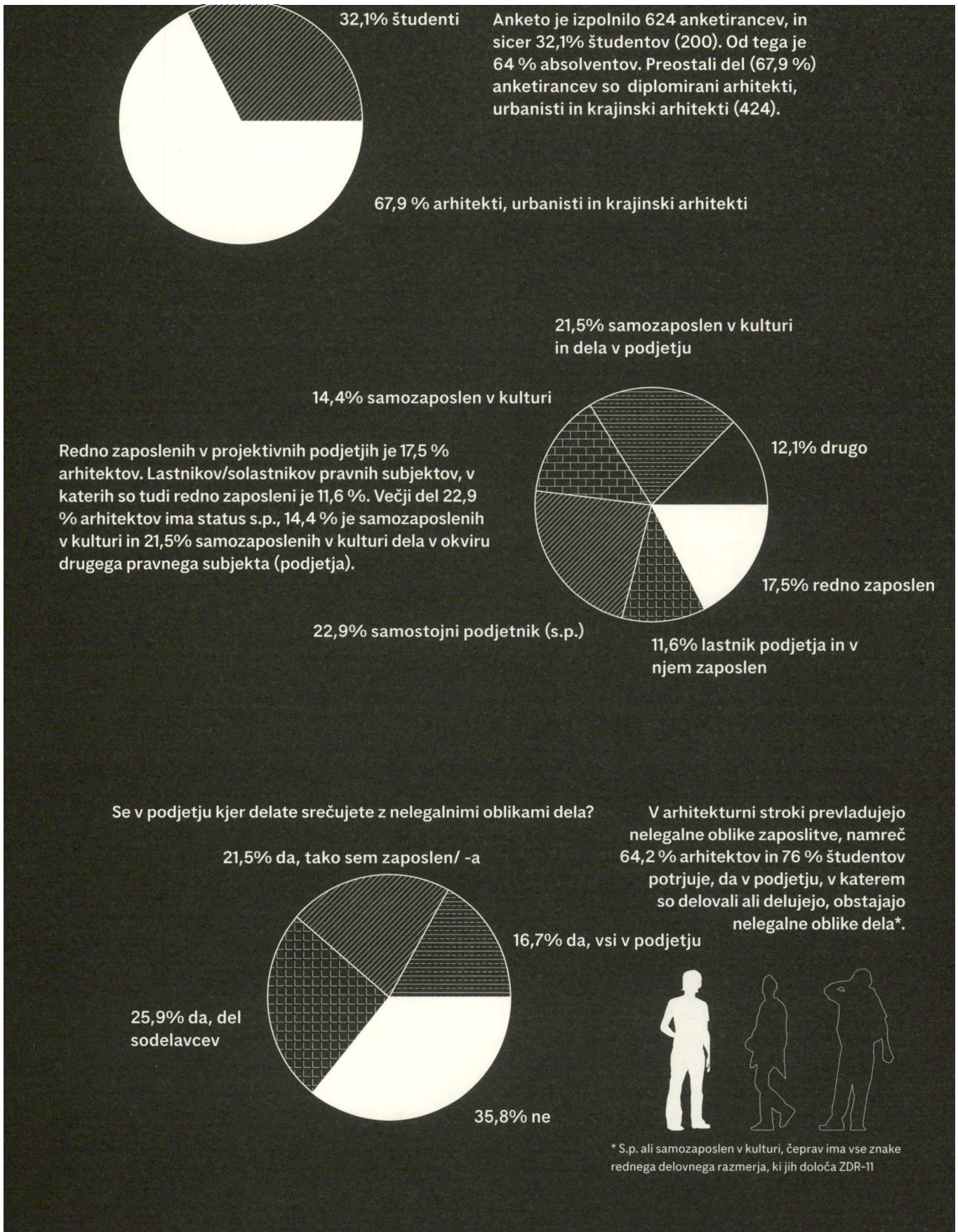
podobnega kot čistilka, gozdar na terenu ali pravosodni policist, tretjina podobnega kot polagalec ploščic ali natakar. Četrtnina arhitektov živi tako spodobno kot farmacevt v lekarni ali častnik v Slovenski vojski, samo 8 % arhitektov je po zaslužku primerljivih z zdravnikom specialistom, višjim finančnim inšpektorjem ali razvijalcem programske opreme Java. Na drugi strani pa so študentje, ki ocenjujejo – najbrž po splošnem družbenem ugledu poklica ali zahtevnosti študija – da bodo zaslužili več, kot pa realni trg trenutno omogoča. Na vprašanje, kakšno plačilo bi bilo primerno glede na zahtevnost dela in obsežnost znanj v primerjavi z drugimi podobnimi poklici, arhitekti in študentje odgovarjajo podobno. Vsi menijo, da bi se moral mesečni zaslužek gibati od 1.500 € (neto) naprej. Tretjina arhitektov pravi, da bi morali mesečno zaslužiti 1.500–1.800 €, kar pomeni podvojitvev, v nekaterih primerih celo potrojitev trenutne višine plač arhitektov.

Člani ZAPS zaslužijo bolje, vendar jih 43,9 % zasluži manj kot 1100 EUR mesečno

Pri vprašanju, ali si morda s članstvom v ZAPS – pridobitvijo javnega pooblastila in prevzemom odgovornosti za projekt – bolje plačan, se zdi pritrdilen odgovor logičen. Za članstvo je treba izkazati določene delovne izkušnje, opraviti strokovni izpit, plačevati članarino in vodenje v imeniku ter izpolnjevati druge obveze, zato bi bilo pričakovati, da pooblastilo in strokovna odgovornost poleg obsežnih drugih strokovnih in pravnih zahtev ter kazenske odgovornosti prinašata tudi višji zaslužek. Rezultat ankete kaže, da člani ZAPS v povprečju zaslužijo za en dohodkovni razred več – tj. približno 300 € mesečno več – kot nečlani. Vendar 43,9 % članov ZAPS, ki s podpisom izkazujejo svojo odgovornost pri projektih, zasluži manj kot 1.100 € na mesec. Če povprečni mesečni zaslužek člana ZAPS primerjamo s primerljivim poklicem (po družbenem ugledu, zahtevnosti znanj in odgovornostih), na primer z zdravnikom družinske medicine,⁴ ki ga obiščemo v primeru bolezni, da nam napiše recept ali napotnico za pregled krvi, se tri četrtnine (77,2 %) članov arhitekturne zbornice »ponaša« s precej slabšim zaslužkom.

Cene projektne dokumentacije

Najbrž je jasno, da je mesečni prihodek posameznika vezan na vrednost dejavnosti, ki jo dosega na trgu, zato je pomembno, kolikšno vrednost dosegajo arhitekturne storitve. Ker je precej nerodno v anketi spraševati po številu

Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo prosto razmnoževati in distribuirati!

projektov, njihovi vsebini in vrednosti, smo na vrednost arhitekturnega dela pogledali z dveh zornih kotov: višine mesečnega zaslužka in ocene zneska določenega namišljenega projekta. V anketi smo konkretno povprašali po strošku izdelave projektne dokumentacije vseh faz (načrt arhitekture) za povprečno družinsko hišo, veliko 150 m², z investicijsko vrednostjo gradnje 225.000 € (brez DDV).⁵

Priporočila ZAPS o cenah arhitekturnega dela prenizka

Preden se osredotočimo na bolj poglobljeno analizo vrednosti arhitekturnih projektov nasploh, je treba pojasniti, da je bil narejen tudi referenčni izračun vrednosti izdelave projektne dokumentacije iz ankete, in sicer v ZAPS-ovem orodju Arhigram, ki članom pomaga z izračunom vrednosti posameznega projekta (glede na njegovo vsebino) s pomočjo različnih parametrov. Arhigram je strošek gradnje enodružinske hiše, velike 150 m², ocenil na 800 €/m² in priporočil vrednost projektne dokumentacije ok. 5.500 €. Ker je zbornično orodje za izračun priporočenih cen projektov že samo investicijo gradnje ocenilo na za današnji čas skromnih 800 €/m², je bila za izhodišče izračuna stroška izdelave projektne dokumentacije vnesena realnejša ocena investicije gradnje, tj. 225.000 €. Po tem parametru zbornično orodje ceno izdelave projektne dokumentacije ocenjuje na ok. 8.000 €, kar pomeni skromnih 3,5 % vrednosti investicije gradnje. Poleg referenčnega izračuna zbornice, ki zastopa arhitekturno stroko v Sloveniji, je bil narejen tudi pregled svetovalnih spletnih portalov o gradnji, da smo pridobili podatek, kako ti ocenjujejo strošek projektne dokumentacije (načrt arhitekture) za enodružinsko hišo. Njihova ocena vrednosti načrta arhitekture za družinsko hišo se giblje okoli 8.000 €. V anketi je približno polovica arhitektov za izdelavo načrta arhitekture družinske hiše ponudila ceno v višini 7.000–12.000 €, kar pomeni statistično povprečje natančno 9.500 € oziroma 4 % vrednosti investicije gradnje. Študentje so bili pri ponudbi cene za malenkost skromnejši, in sicer so jo v povprečju ocenili na 8.000 €, kar pomeni 3,5 % ocenjene investicije gradnje.

Anketiranci so vrednost izdelave arhitekturnega dela projektne dokumentacije ocenili približno skladno s priporočeno ceno spletnih portalov o gradnji. Pri tem pa je izredno zanimivo, da so ocenjeni zneski bistveno višji od tistih, ki jih propagira cehovsko združenje, ki naj bi delovalo za in v imenu arhitekturne stroke. Če ZAPS-ove priporočene cene prenesemo v realnost, si lahko zamislimo arhitekta, ki v enem letu prejme štiri naročila za unikatne družinske hiše povprečne velikosti, za izdelavo dokumentacije arhitekturnega dela zaračuna po 4.500 € ter si iz zbranega zneska

komajda izplača minimalno plačo in pokrije »mizerne« stroške delovanja podjetja! To dejstvo zahteva od arhitekta še več naročil, da je bilanca ob koncu leta na pozitivni ničli, in še več časa, posvečenega delu – več, kot narekuje normativ.

Več kot polovica arhitektov dnevno dela več kot 8 ur

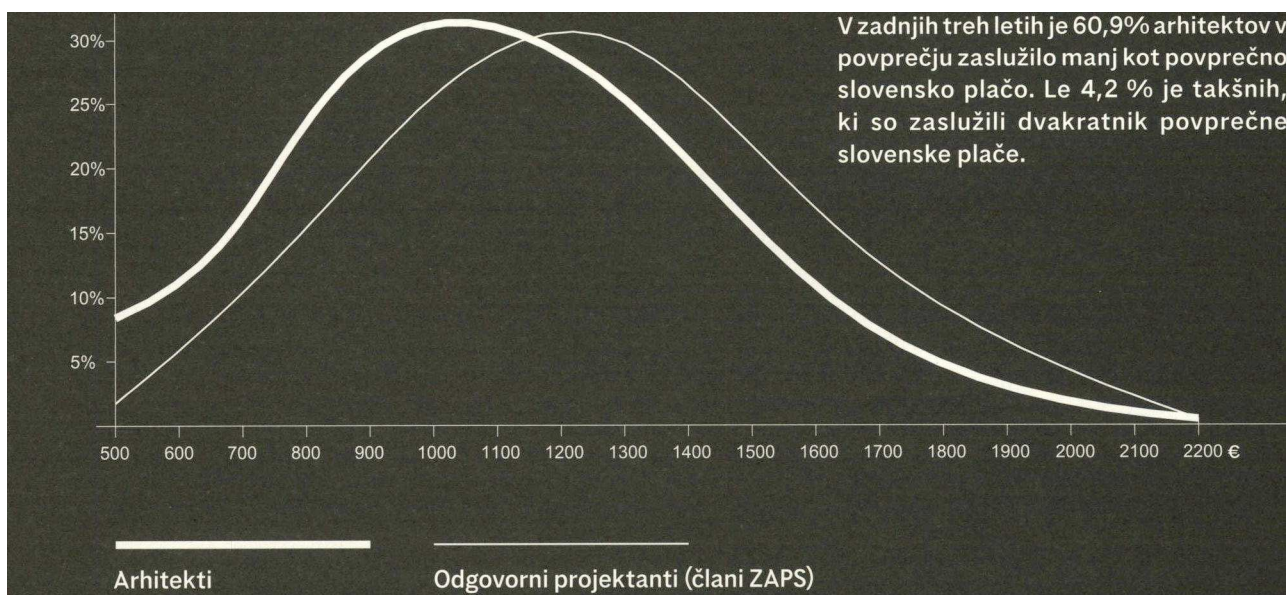
Delovniki, daljši od normativa, so v arhitekturi očitno dejstvo, saj je več kot polovica arhitektov (52,1 %) izrazila dejstvo, da dnevno delajo več kot osem ur.

Cene projektne dokumentacije v drugem kontekstu

Če poskušamo vso stvar postaviti v bolj realno sfero, bi po statističnih podatkih iz preteklega leta (2018), ko je bilo izdanih 2729 gradbenih dovoljenj za novogradnjo ali dogradnjo enostanovanjskih in večstanovanjskih stavb, povprečna velikost projektirane stanovanjske enote pa je bila 278,5 m², lahko rekli, da bi si z ocenjenim stroškom gradnje 1.300 €/m² in vrednostjo projekta 8,5 % ocenjene investicije gradnje vseh 1831 zaposlenih pri navedenih pravnih osebah z registrirano dejavnostjo »arhitekturno projektiranje« lahko vsak mesec izplačalo neto plačo v višini 1.500 €. Pri tem bi bil strošek izplačevalca okoli 2.800 €. Poleg tega bi na mesec še ostalo približno 1.000 € za redne stroške delovanja podjetja. Ta znesek neto mesečne plače bi si lahko arhitekt izplačal samo z načrtovanjem stanovanjskih objektov. In za te zneske bi moral arhitekt zrisati samo 2,75 stanovanjskega objekta velikosti 150 m² na leto. V sosednji Avstriji, kjer strošek izdelave projektne dokumentacije ocenjujejo na 11,5 % vrednosti investicije gradnje, bi za načrte arhitekture namišljenega projekta družinske hiše iz ankete zaračunali 26.000 €. Tako visoke cene v anketi ni zapisal nihče.

V Avstriji arhitekt za enako investicijo hiše (225.000 EUR) prejme 11,5 % investicije. V Sloveniji manj kot 3 %, pri čemer so birokratski postopki bistveno daljši in kompleksnejši.

Res je, da je arhitektura zahtevna dejavnost in da marsikdo teži k arhitekturnim presežkom, ki so plod intelektualnega premisleka in tehnoloških dognanj. Prav tu pa velja, da naj bi si tisti, ki zmorejo ustvariti arhitekturni presežek, lahko za svoje delo privoščili višje zneske. Ker ni vsaka arhitektura presežek in vsak arhitekt nima renomeja, še ne pomeni, da arhitekturna dejavnost ne sme dosegati dostojne vrednosti. Še posebej če upoštevamo, da je izdelava vsake projektne dokumentacije obsežna, dobra ali povprečna arhitektura pa zahteva veliko strokovnih znanj, kreativnosti in dober intelektualni domet; zato bi si vsak arhitekt zaslužil prejemanje

dostojnega plačila. Toliko, da bi si zmozel vsak mesec izplačati najmanj povprečno slovensko plačo. Marsikdo se sprašuje, kje se je torej zataknilo, da je arhitekturna stroka padla tako nizko. Odgovor najbrž ni enoznačen, jasno pa je, da je v slovenskem prostoru prisotna strokovna organizacija, ki se je zavezala, da bo skrbela za dobro vseh poklicev, ki se ukvarjajo z urejanjem prostora. Zato je težko verjeti, da prav ZAPS-ovo spletno orodje izračunava neverjetno nizke cene projektov – za skoraj 50 % nižje od zneskov, za katere arhitekti sami v anketi ocenjujejo, da bi jih morali zaračunati. Ni presenetljivo, da v anketi 62 % arhitektov in 61 % študentov meni, da ZAPS samo s svojim prispevkom na trgu dela ne upravičuje svojega obstoja.

Študentsko delo

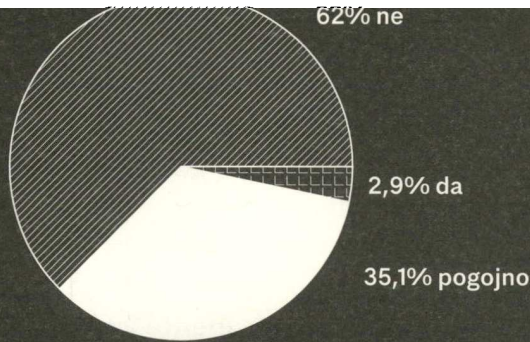
Pri tem pa trčimo ob še en problem, ki je bil tudi povod za to anketo. To je študentsko delo, ki ga marsikdo prikazuje kot vzrok vseh težav za delovne razmere v arhitekturi. Vendar se s študenti vsa nastala godlja samo omogoča in »rešuje«. S študenti, ki so prilagodljiva in menda poceni delovna sila. To pa zato, ker projekti ne dosegajo zadostnih vrednosti, da bi pokrili stroške redno zaposlenih arhitektov. Slaba polovica študentov (45,5 %) je za svoje delo plačana 3–5 € na uro – po najnižji normirani urni postavki za študente, ki je hkrati enakovredna urni postavki za minimalno plačo. Dve tretjini študentov (64,5 %) je izrazilo svojo pripravljenost za študentsko delo, predvsem zaradi nabiranja delovnih izkušenj s področja študija. Pri tem pa je seveda treba upoštevati, da študentje s svojo pripravljenostjo za delo, ki je po zahtevnosti predvideno za diplomirane arhitekto, soprispevajo k nevzdržnim delovnim razmeram v arhitekturni stroki. Če delodajalec za delo lahko dobi študenta, ki načrte za gradbena dovoljenja riše praktično enako dobro kot diplomirani arhitekt, a za nekaj manj denarja in z bolj prilagodljivim delovnikom, je menda precej logično, da ga bo izkoristil. Toda s tem pristopom ni možnosti, da bi se razmere na trgu dela izboljšale. Dogaja se celo obratno – prihaja do velikega izkoriščanja delovne sile, o čemer pričajo zapisani komentarji anketirancev. Čeprav ena tretjina študentov (33,5 %) podpira študentsko delo z namenom nabiranja novih delovnih izkušenj, jih druga tretjina (33 %) meni, da gre za izkoriščanje, 15,5 % študentov celo ocenjuje, da škodujejo trgu dela. Na drugi strani pa skoraj polovica arhitektov (46,7 %) študentsko delo podpira.

Preveč arhitektov?

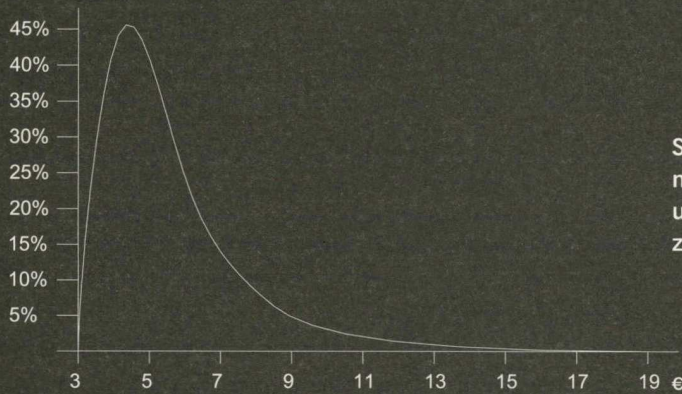
Glede na trenutne razmere na trgu dela tudi odziv na vprašanje »Ali menite, da je arhitektov preveč?« ni presenetljiv. Arhitekti in študentje so pri tem precej soglasni, dve tretjini arhitektov (66,5 %) meni, da je arhitektov preveč, študentje, ki na trg dela sploh še niso resno vstopili, pa so pri tem še bolj odločni (74,5 %). Vzrok za to je smiselno iskati v številu vpisanih na fakultete. Za leto 2019/2020 so samo na ljubljanski Fakulteti za arhitekturo razpisali 115 vpisnih mest za redne in 25 za izredne študente, dodatno pa je 40 vpisnih mest na voljo še v Mariboru. Poleg tega razpisujejo še 30 mest za redne in 15 za izredne študente urbanizma na Fakulteti za arhitekturo ter 30 mest za redne študente krajinske arhitekture na Biotehniški fakulteti. Skupaj potencialno 255 študentov za področje urejanja prostora. To pomeni približno eno vpisno mesto na 9.000 prebivalcev. Medtem pa na Hrvaškem za področje urejanja prostora razpisujejo za redne in izredne študente skupaj 212 vpisnih mest, kar je enako enemu vpisnemu mestu na 17.000 prebivalcev – v primerjavi s Slovenijo torej glede na število prebivalcev države še enkrat manj.

Polovica arhitektov dela s ponosom in polno čustveno predanostjo

Večina vseh, ki se ukvarjajo z arhitekturo in arhitekturi sorodnimi področji, se sooča z delovno preobremenjenostjo in hkrati slabim plačilom, vendar jih vseeno skoraj polovica (48,1 %) svoj poklic opravlja z zanimanjem in ponosom ter jim ta pomeni velik del njihove osebnosti. V pretežni meri, razen tistih nekaj zgolj delojemalcev (17,5 %), so arhitekti najprej podjetniki, ki si sami služijo svoj kruh na trgu, in šele s pridobljenim naročilom postanejo tudi arhitekti. Zato se je skoraj vsak arhitekt v Sloveniji, še preden začne projektirati, primoran obnašati podjetno, da lahko ustvari prihodek, dostojen zahtevanim strokovnim znanjem, sposobnostim in odgovornostim, tako strokovnim kot pravnim. Kot je že bilo ugotovljeno, bi se morala vrednost dela arhitekta najmanj podvojiti, vendar se najbrž še vedno najde kak arhitekt, ki bi rekel, da se tega ne da storiti. Prav takšne pa je treba opomniti, da je arhitekturni poklic reguliran z ustreznimi pooblastili in da projektne dokumentacije ne more pripraviti

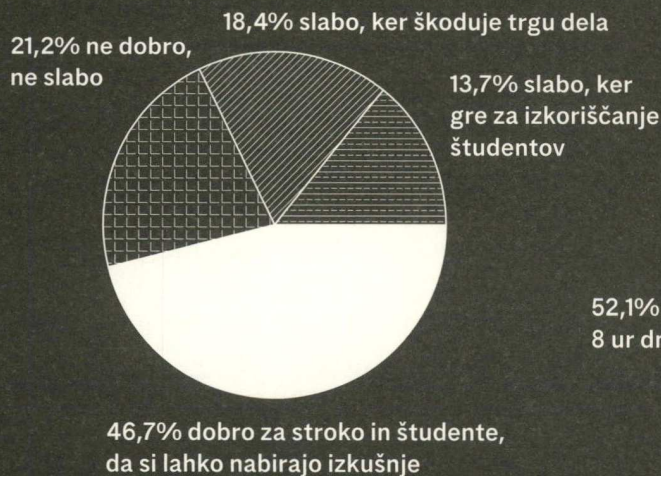
Večina arhitektov (62%) in študentov (61%) meni, da ZAPS s svojim delom na področju trga dela ne opravičuje svojega obstoja.

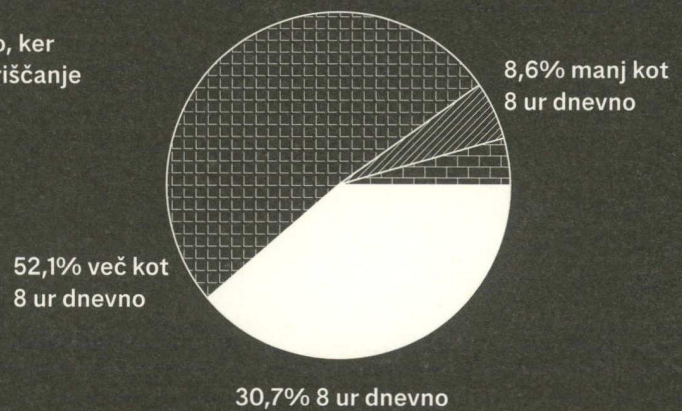
Skoraj polovica študentov (45,5 %) dela za minimalno študentsko urno postavko 4 € na uro. Nekaj (8,5 %) je tudi takšnih, ki delajo za manj kot 3 € na uro.

Urna postavka študentskega dela

Je študentsko delo dobro za stroko?

Več kot polovica arhitektov (52,1 %) ima delovnik, ki traja več kot 8 ur dnevno. Slaba polovica arhitektov (38,7%) ima delovnik, ki traja predpisanih 8 ur.

kdorkoli, ki začuti navdih za izris družinske hiše, temveč zgolj strokovno usposobljena oseba s praviimi pooblastili. Trg arhitekturnih storitev v bistvu ni odprt, ampak je zaprt, in v tem pogledu je arhitekturna stroka v tržnem smislu sama sebi konkurenca. Če se poraja resnična želja po spremembi stanja na trgu, se pri tem ni najbolj upravičeno v celoti sklicevati samo na problem zakonodaje ali cehovske zbornice, ker regulacija minimalnih cen arhitekturnih storitev po mnenju evropskih pravnih strok, ki zahtevajo prosti trg, ni legalna, temveč bi se moral vsak posameznik zavedati, da v trenutku, ko daje ponudbo za svojo storitev ali sklepa pogodbo, ustvarja pogoje dela v celotnem strokovnem krogu. Pri tem je treba tudi priznati, da je večina ljudi v inženirskem poklicu v znanjih iz ekonomije in podjetništva precej slaba. Ko je bil vsak anketiranec vprašan po oceni vrednosti projekta za družinsko hišo in po tem, na podlagi česa jo je določil, je bil splošen odgovor večine »po občutku«. Iz tega je razvidno, da ni jasno, na čem sloni najprej vrednost dela in nato vrednost vsebin, ki jih pripravljamo za naročnike. Zato ne preostane nič drugega kot resno osebno preizpraševanje: »Ali je arhitekturno delo res vredno drobiža?«

Pri tem si je vseeno treba priznati, da tako obsežne problematike ni mogoče spremeniti čez noč in da bo za prve otipljive rezultate potrebnih več let potrpežljivega truda in doslednosti. Podajamo naslednje predloge:

1. Pri pisanju ponudb se znesek za arhitekturno storitev pomnoži vsaj z dve.
2. Razišče se trg arhitekturnih storitev, kar bi realno pokazalo način, obseg in vrednost dela.
3. Arhigram, ki bo sledil aktualnim razmeram na trgu, mora biti usklajen s cenami storitev v gradbeništvu in obrtništvu.
4. Obvezno je treba opremiti arhitekto z znanji s področja ekonomije in podjetništva – študente v okviru študija, diplomirane arhitekto pa v okviru strokovne zbornice.
5. Stroka potrebuje zbornico, katere člani si bodo arhitekti želeli postati in ki bo promotor ugleda poklica v družbi.
6. Vsak arhitekt, ki deluje kot samostojni podjetnik ali samostojni delavec v kulturi, bi moral svojo dejavnost opravljati zakonito, kot to zahteva Zakon o delovnih razmerjih. Vsako delo z značajem rednega delovnega razmerja, ki ni tudi opravljeno v okviru rednega delovnega razmerja bi moralo biti deležno prijave na inšpektorat za delo oziroma bi moralo biti zavrnjeno. Enako velja za študente.
7. Omogoči naj se ugodne pogoje za zaposlitve! Razobremeni naj se strošek delodajalca; subvencioniranje zaposlitev namesto plačevanja prispevkov smozaposlenim v kulturi.
8. V naslednjih desetih letih je treba število vpisnih mest za študij uskladiti s potrebami na trgu dela. Na upravnih enotah naj se zaposli arhitekto!
9. Kljub novi zakonodaji so upravni postopki še vedno dolgotrajni, preobsežni in nepredvidljivi. Težko je investitorju postaviti višjo ceno, če ni možno zagotoviti opravljene storitve v predvidljivem času.

¹ Zakon o delovnih razmerjih (Ur. l. RS, št. 21/13

² Skrajšano AJPES.

³ Po zbranih podatkih časopisa *Moje finance*, 15. 10. 2014.

⁴ Osnovna neto plača zdravnika specializanta, uvrščenega na primer v 43. plačilni razred, je od 1.450 € naprej, brez povračil stroškov za prevoz in malico ter drugih dodatkov (povzeto po plačni lestvici, veljavni od 1. 9. 2016).

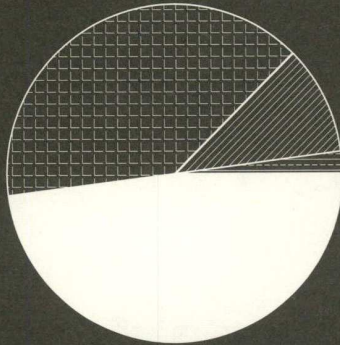
⁵ Na ključ, brez stroška nakupa parcele.

⁶ <https://pxweb.stat.si>

⁷ Za študijsko leto 2019/2020 na Hrvaškem za študij arhitekture/urbanizma razpisujejo 135 vpisnih mest v Zagrebu, 30 v Osijeku in 47 v Splitu, za študij krajinske arhitekture pa 30 v Zagrebu.

Zakaj delamo?

39,9% Delo me izpolnjuje a ga jasno ločujem od osebnega življenja

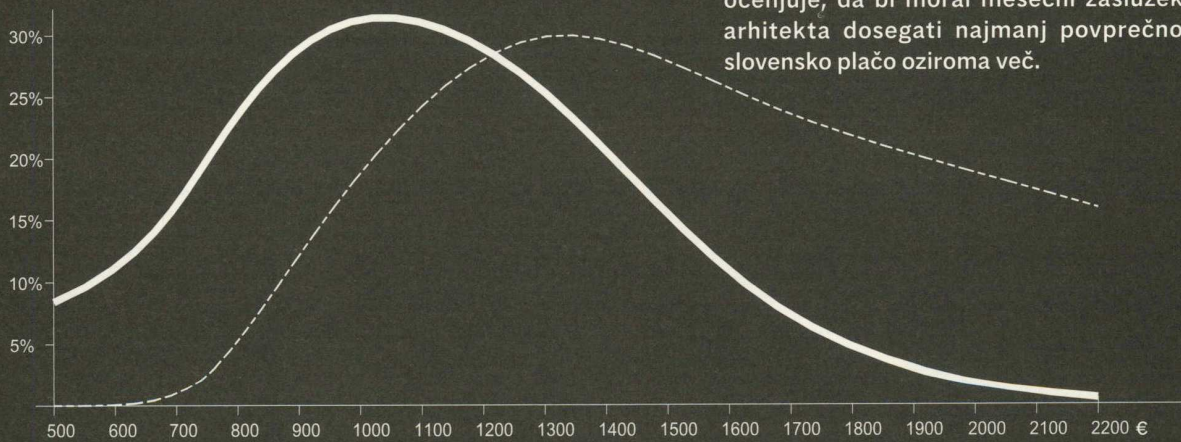

9,9% Delo jemljem zgolj kot način preživetja in ni povezano z osebno izpolnitvijo

2,1% drugo

48,1% Delo me zanima in osebno izpolnjuje. Navdaja me s ponosom. Je pomemben del moje osebnosti.

Večina arhitektov (88 %) pravi, da svoje delo opravlja zato, ker jih delo izpolnjuje in navdaja s ponosom, le slabih 10 % svoj poklic vidi kot način preživljanja.

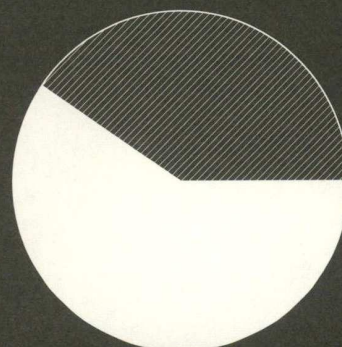

Večina arhitektov (58,2 %) meni, da bi morali zaslužiti v povprečju med 1.500 € in 2.200 €. Prav tako večina študentov ocenjuje, da bi moral mesečni zaslužek arhitekta dosegati najmanj povprečno slovensko plačo oziroma več.

Dejanske neto plače

Ocena primernih prohodkov

41% ne

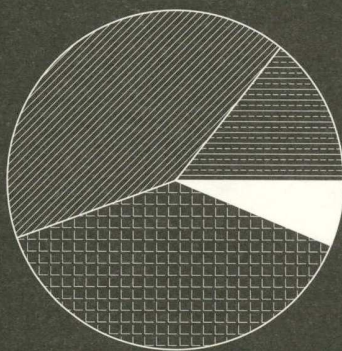

59% da

Na vprašanje "ali bi se, če bi bili ponovno stari 18 let, a z izkušnjami, ki jih imate danes, spet odločili za študij arhitekture?" večina arhitektov (59 %) odgovarja pozitivno.

Ste zadovoljni s svojimi prihodki?

41,3% nezadovoljen/-a

38,7% srednje zadovoljen/-a

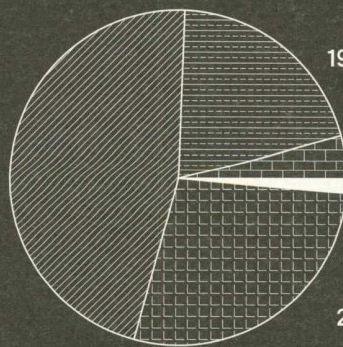
12,7% delo v arhitekturi mi ne zadostuje za preživetje, opravljati moram delati še drugo delo

7,3% zadovoljen/-a

Večina arhitektov (54 %) je nezadovoljnih s svojim prihodkom. Določen del arhitektov (12,7 %) mora za preživetje delati še dodatna druga dela.

Je arhitektov preveč?

46,7% preveč

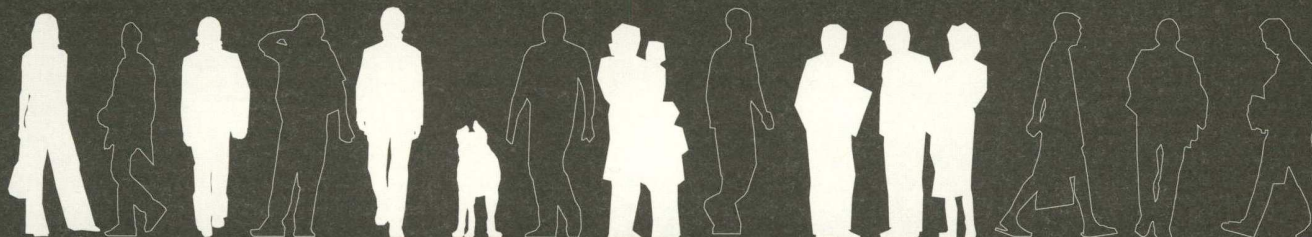

19,8% neobvladljivo preveč

4,4% ne vem

1% premalo

28,1% dovolj

Ves čas študija sem delala prek napotnic študentskega servisa, zato so hoteli, da si tudi po končanem študiju pridobim status kulturnika ali pa nadaljujem delo prek pridobljenih študentskih napotnic ...

Cene storitev so še vedno prenizke in zaradi konkurence je težko doseči višjo ceno ... Pričakujem večjo kontrolo rojektivnih podjetij in ugotavljanje, ali vsi izpolnjujejo pogoje v skladu z zakonom. Idealno bi bilo vzpostaviti neke tarifne cene, kar pa zaradi raznolikosti projektov spet ni enostavno. Tudi najnižja cena na javnih razpisih je slaba in vpliva na kvaliteto rojektov. Tudi pri tem bi se lahko zbornica bolj borila za spremembe. Npr. za to, da bi se najcenejši in najdražji ponudnik avtomatsko črtala.

ZAPS na probleme reagira zakasnelo. Šele ko je problem pred očmi vseh, skuša (!) nekaj ukreniti, vendar se zdi, da se vedno znova zamotanoplete z birokracijo.

Glede na to, da gre za reguliran poklic, bi morala tako ZAPS kot fakulteta narediti več v smeri izobraževanja o poslovnem delu poklica arhitekta.

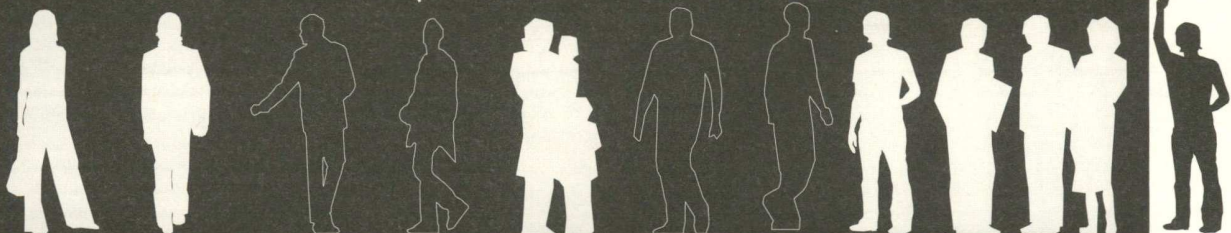
Proti dampu in prekarizaciji je bilo narejeno premalo.

ZAPS bi moral dosledno izvajati naslednje naloge:
 - pregled nad izrabo projektantskega žiga in nekvalitetnimi posegi v prostor,
 - pregled nad delovnimi razmerji v biroju,
 - dosledno ukrepanje proti neelojalni konkurenci in dampinškim cenam (ob tem tudi vzpostavitev pravilnika o cenah storitev po zgledu pravniške zbornice).

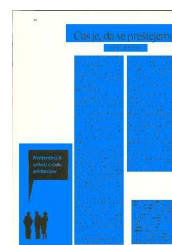
Delodajalec vedno najde način. Drži pa, da se je stanje začelo izboljševati.

V času študija je bilo moje plačilo celo boljše kot potem ob rednem delu.

停止抱怨并继续工作

Izjave so izbrane med več kot 400 komentarji, zbranimi v anketi »Delo v arhitekturi«.

Čas je, da se preštejemo!

Napisala: Tinka B. Prekovič

Dejstvo je, da niti Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije niti nihče druge ne ve, koliko nas v resnici je, arhitektov, urbanistov, krajinskih arhitektov, z licenco, brez licence, koliko je študentov, koliko večnih absolventov, koliko gradbenih tehnikov, ki sedijo v birojih in delajo arhitekturo, kdo vse posega v polje naše dejavnosti.

V anketi me je najbolj presenetil graf naše ocene višine primernih prihodkov. Skoraj 60 % arhitektov in študentov arhitekture očitno meni, da bi morali zaslužiti v povprečju med 1.500 € in 2.200 €. Očitno se srednje ponižno cenimo in tej ponižnosti primerno tudi ponižujemo cene svojim projektom.

Glejmo raje pogumno proti 5.000 € in več, da bomo lahko morda nekoč dosegli tistih 2.200. Imejmo visoke cilje, ne ponižnih, če želimo doseči vsaj povprečne!

Zakaj pa se mora vsako leto na študij arhitekture vpisati novih 225* študentov? Zato, da na fakultetah vzdržujemo delovna mesta vsem profesorjem in njihovim asistentom? Kaj pa, če se arhitekti najprej preštejemo in ugotovimo, koliko nas trg sploh potrebuje? Morda pol manj? Lepi in plemeniti so namreč tudi drugi študiji in poklici, primanjkuje nam tudi tesarjev, zdravnikov, neobremenjenih in naprednih politikov, pri vsem lesu nimamo svoje pohištvene industrije ...

Naj nas čim več študira arhitekturo, ker je študij lep in ker lahko potem delujemo na toliko drugih področjih? Slab argument, ker je tudi tam konkurenca! Potem pa se do svojega štiridesetega frustriramo, kaj bi pravzaprav sploh lahko počeli s svojim življenjem. In se na koncu odločimo, da bomo delali prelome v kaki tiskarni, delali v salonu opreme ali se šli drobno oblikovanje?

Ne! Zmanjšajmo število vpisnih mest na fakultetah za arhitekturo na polovico. Arhitekturo naj študirajo najbolj

nadarjeni, najbolj vzdržljivi, najbolj samozavestni, najbolj široko razmišljujoči študenti, ker bodo le taki, ko bodo postali arhitekti, delali odlično arhitekturo in samozavestno stali za svojo ceno. Takrat Arhigram ne bo potreben.

Protestirajmo, ko so stvari napačne! Naj se nas sliši! Pogovarjajmo se javno! Vztrajajmo!

Damping cen arhitekturnih storitev ni damping. Dampinške cene so realne cene, zrcalo stanja naše stroke in zrcalo potreb trga. Damping je naš pravi Arhigram. Nizka cena projekta za enodružinsko hišo je realna. Naravno stanje. Ko nas bo arhitektov za tretjino ali polovico manj, bodo cene naših storitev višje! Prave! In tudi arhitektura teh hiš bo kakovostnejša in naprednejša!

ZAPS mora prežati na vsako nepravilnost, ki škoduje ugledu (tj. tudi ceni) stroke, planiti nanjo in jo v realnem času odpraviti, jo obelodanjati, vztrajati. Pa naj zbornici nasproti stojijo državna institucija, profesorji s fakultet za arhitekturo ali kapital. Resno predlagam, da se zbornica poveže s študenti arhitekture in mladimi arhitekti, ker imajo pogum in rušilno željo po spreminjanju sveta.

* Podatek o številu vpisnih mest za študij arhitekture in urbanizma je povzet iz dokumenta »Razpis za vpis v diplomsko in enovite magistrske študijske programe v študijskem letu 2019/2020« Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS. Pri podatku so upoštevana vpisna mesta v 1. letnik študija arhitekture in urbanizma na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani (Arhitektura: 115 rednih + 25 izrednih, Urbanizem: 30 rednih + 15 izrednih) in na Fakulteti za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru (40 rednih).

Pogovor z v. d. predsednika ZAPS, arhitektom Tomažem Krištofom

Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije kot prostor dogovora?

Pogovarjala se je: Tinka B. Prekovič

Foto: Jana Jocič

Tomaž Krištof kot kolega arhitekt, z menoj na kavi v Narodni galeriji v Ljubljani: „Moj sedemletni sin se je lani za pusta oblekel v klošarja in šel v šolo. Popoldne smo ga doma vprašali, kako je bilo. Pa nam je povedal, da si ni upal reči, da je klošar, zato je rekel, da je umetnik. Že en sedemletnik torej intuitivno postavlja umetnika ob bok klošarju. Veš, tega bi se morali arhitekti bolj zavedati, ko v boju za svoj socialni in družbeni položaj apeliramo družbi, naj pokaže več spoštovanja do kulturnega ustvarjanja. Arhitektura je pomembna družbena storitev. Ima precejšen vpliv na gospodarstvo, še večji na počutje in življenje ljudi, predvsem pa so posegi v prostor nepovratni. Kultura je seveda pomembna, a še zdaleč ne edina komponenta arhitekture.«

Zdaj pa še Tomaž Krištof kot v. d. predsednika ZAPS v pogovoru o aktualnostih s področja arhitekture, o prebujajoči se generaciji študentov arhitekture, o anomalijah na trgu arhitekturnih storitev, o čakalnih dobah za gradbena dovoljenja in čarobnih paličicah:

Osnovni namen ZAPS je skrb za kakovost strokovnega dela, za ureditev razmer na trgu, za izobraževanje in za izvajanje javnih pooblastil. Tako je med drugim zapisano v predstavitvi vašega delovanja. Nič pa ni navedeno, kakšen neposreden odnos gojite do svojih članov in kako zastopate njihove interese.

ZAPS je ustanovila država, z zakonom. Osnovni namen ustanovitve zbornice je zaščita javnega interesa glede skrbi za kakovosten prostor in kakovostno grajeno okolje. Država je prepoznala, podobno kot večina ostalih evropskih držav, da ta javni interes najučinkoviteje uresničuje skozi zaščito in regulacijo arhitekturnega poklica. Tako smo arhitekti, krajinski arhitekti in prostorski načrtovalci dobili svojo zbornico; ta deluje tudi kot stanovska organizacija, ki zastopa naše poklicne, poslovne in socialne interese.

Arhitekturno projektiranje je zelo reguliran poklic. Imamo precej obsežen strokovni izpit, obvezno redno izobraževanje, redno strokovni nadzor nad delom pooblaščenih arhitektov, imamo kodeks poklicne etike in poseben zakon, ki natančno regulira oblike našega dela. Arhitektom na trgu niso dovoljene nekatere reči, ki so v drugih poklicih povsem običajne, kar je povezano predvsem z zahtevo po neodvisnem opravljanju poklica. In za vse to moramo plačati še članarino zbornici. A hkrati vse omejitve pomenijo tudi, da imamo nekakšno ogrado pred ostalimi; pooblaščenih arhitektov, krajinskih arhitektov in prostorskih načrtovalcev nas je v Sloveniji 1400. Čeprav se pri nas vsi spoznajo na arhitekturo, nas lahko samo toliko, in ne dva milijona, načrte tudi podpiše.

Bomo arhitekti in krajinski arhitekti za uveljavljanje svojih poklicnih in socialnopravnih interesov ter odpravljanje anomalij na trgu potrebovali poleg ZAPS še glasen sindikat?

Glede na organiziranost našega poklica je ZAPS na neki način zbornica delodajalcev, sindikat bi bil po tej logiki nekaj, kar je na drugi strani.

Torej se bomo morali organizirati v tej smeri?

Sam si že od vsega začetka prizadevam, da bi imeli v zbornici svoje predstavnike tudi arhitekti, ki so brez licence. Gre najprej za mlade arhitekto, ki bodo licenco nekoč še dobili, naše bodoče redne člane. Potem arhitekto, zaposlene v birojih, kjer ima licenco vodilni arhitekt, čeprav v biroju prav oni opravijo večino projektantskega dela. In na koncu še arhitekto, ki delajo na področjih, kjer licenca ni potrebna, na primer oblikovalce notranje opreme. Če bi zbornica

zajela tudi te skupine, ne bi bilo potrebe po sindikatu. Tudi zadnji protest študentov nas ne bi tako presenetil, saj bi njihov glas slišali že prej, znotraj zbornice.

Da. Mladi imajo svoj glas. Protestno pismo študentov Fakultete za arhitekturo proti izkoriščanju profesorjev je močno odjeknilo v javnosti.

Pismo nas je vse šokiralo, najbrž še posebej vodstvo fakultete, a na daljši rok vsako opozarjanje na anomalije prinaša pozitivne spremembe za vse. Treba je razumeti, da vse anomalije, ki se danes dogajajo na trgu arhitekturnih storitev, v največji meri koristijo naročnikom, ne pa lastnikom birojev. Neregularno delo, vse nepravilnosti, ki so zdaj povzročile protest študentov, povzročajo, da so cene arhitekturnih storitev nižje. Finančna razlika se preljuje žepe naročnikom.

Skoraj istočasno kot pismo študentov nas je zelo presenetil tudi razpis za izdelavo projektne dokumentacije za slovenski paviljon na svetovni razstavi EXPO v Dubaju, ki ga je objavilo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Razpis je bil organiziran v obliki natečaja, poleg ponudbe je bilo treba oddati tudi idejno rešitev s tlorisi, prerezi, renderji in podobnim. Ocenjujemo, da je za takšno delo potrebnih vsaj 200 ur dela, ob resnejšem pristopu celo precej več. Ministrstvo je v razpisu zahtevalo, da ponudniki, torej arhitekturni biroji, to delo opravijo zastonj! V času, ko sta javnost in stroka zgroženi zaradi pisma študentov, katerih delo je plačano preslabo ali sploh nič, razpis ministrstva kaže na dejstvo, da je v podobnem položaju celotna arhitekturna stroka pri nas.

Nazaj k študentom. Od izkoriščanja študentov arhitekture imajo neposredno finančno korist tudi profesorji s Fakultete za arhitekturo. Tega ne moreva znikati. Utrjujejo svojo »superpozicijo« proti ostalim ponudnikom arhitekturnih storitev. Seveda brezpravje vlada tudi v veliko drugih arhitekturnih birojih. Služijo na račun slabo plačanih arhitektov, ki zanje delajo več od dogovorjenega časa, prek s. p.-jev, brez plačanih bolniških, brez plačanih dopustov, brez plačanih malic, brez povračil potnih stroškov. Če se s projektom mudi, je treba delati tudi ponoči, tudi ob koncih tedna. Za nekatere biroje se ve, da ko jih zapustiš, zadnje plače ne dobiš. Znan biro je v času gospodarske krize odpustil vse arhitekto z redno zaposlitvijo, ti so se potem prijavi na zavod za zaposlovanje, v biro pa so se redno vračali, da bi vsaj kaj delali, zastonj, da bi obdržali svoj stol v biroju. To so že kar standardi v našem poklicu.

Strinjam se s tabo glede slabega položaja delovne sile v arhitekturnih birojih, vendar pa ne vidim ekstremnih razlik med zaposlenimi v biroju in lastniki birojev, vsaj ne takšnih, kot je to v nekaterih drugih poklicih. Dobički v arhitekturi niso vrtoglavi, kar je med drugim tudi posledica dejstva, da smo na trgu organizirani v obliki mikro podjetij in samostojnih podjetnikov. Drobnogospodarstvo je zaradi skupnega obsega sicer pomemben del nacionalne ekonomije, a velikih dodanih vrednosti ne proizvaja.

Prekarnosti v našem poklicu po mojem mnenju ne bomo mogli povsem odpraviti. Nihanja poslovanja so preprosto prevelika, da bi večje število ljudi imelo zagotovljeno varnost, hkrati pa tudi zaslužki niso zadostni, da bi pozitivni meseci pokrili izgubo negativnih.

Kaj je šibka točka, pomanjkljivost ZAPS?

Glavna šibka točka zbornice je, da ji ne uspeva v večji meri aktivirati svojega članstva. Člani je nimajo resnično za svojo. Za marsikoga smo zgolj birokratska organizacija, v katero so prisiljeni biti včlanjeni. To pomeni velik neizkoriščen potencial. 1400 članov zbornice je razmeroma majhna številka. Če bi člani zbornico dojemali kot prostor medsebojnega dogovora, bi lahko dosegli praktično karkoli. Tudi višje cene, če smo že pri tem.

Za to pomanjkljivost sta po mojem mnenju predvsem dva razloga. Prvi je, da se je delovanje zbornice doslej usmerjalo predvsem v delo na sistemskem nivoju, v zadnjih letih največ na področju sprejemanja nove **gradbene zakonodaje**. To delo proizvaja dolgoročno izjemno pozitivne učinke, a navzven žal ni opazno. Premalo je neposredne pomoči članom v konkretnih primerih, premalo je neposrednega aktivizma,

ki bi tudi motiviral članstvo. Ob zadnji *Outsiderjevi* akciji za NUK 2, za katero vam iskreno čestitam, lahko kar malo zardevamo. To bi lahko počela tudi zbornica. Tudi posamične akcije, četudi rešujejo zgolj eno stavbo, imajo lahko učinke na sistemskem nivoju.

Drugi razlog pa je, da se zbornica v osnovi ukvarja z zelo birokratskimi zadevami. Skrbi za regulativo, sodeluje pri spreminjanju zakonodaje, sprejema lastne pravilnike in podobno. Arhitekti pa večinoma niso ljudje, ki bi jih sodelovanje v birokratski organizaciji pretirano zanimalo. Predstavljam si, da kakšna druga zbornica, denimo odvetniška, teh težav nima.

V uradnem odzivu na pismo študentov Fakultete za arhitekturo rektorju Univerze ste zapisali, citiram: »ZAPS pozdravlja pobudo študentov za odpravljanje anomalij in slabih praks v arhitekturnih birojih ter urejanje razmer na trgu arhitekturnih storitev, kar se sklada z osnovnimi nalogami zbornice. Anomalijam na trgu so najbolj izpostavljeni ravno mlajši arhitekti pri prehodu s študija v prakso, bolj ali manj pa jih občutijo arhitekti vseh generacij, ki si eksistenco zagotavljajo na trgu.« Zanima me, kako ZAPS zdaj znotraj svojih pristojnosti že ukrepa. Konkretno.

Kako pa naj zbornica ukrepa? Zastojno delo, ki ga študenti profesorjem v pismu očitajo, je po naših pravilih disciplinska kršitev. Če kršitev zaznamo, jo disciplinsko obravnavamo in kršitelj je podvržen možnosti izgube licence. Vendar pa v pismu ni konkretnih navedb. Obtožbe so hude, apavšalne. Ne moremo kar vseh profesorjev, ki so člani zbornice, postaviti pred disciplinsko sodišče in potem

ugotavljati, kateri od njih je in kateri ni kršitelj. Pavšalne obtožbe so za nas zelo neprijetne. Ukrepati ne moremo, ker ne vemo, proti komu naj ukrepamo. Hkrati pa je sedaj na udaru celotna stroka, ki si po desetletju hiranja ob gospodarski krizi tega vsekakor ne zasluži.

Situacija, na katero opozarjajo študentje, je izjemno kompleksna in deloma pomeni tudi nadaljevanje zgodovinske prakse študija ob delu v biroju, ki se vleče že vsaj od časov Plečnika, v širšem smislu pa od časov vajeništva še pred tem. Ne gre samo za izkoriščanje, tudi v interesu študenta je, da svojo kariero začne pri najboljših arhitektih, kar pa so pogosto, vsaj v njegovih očeh, prav njegovi profesorji. Seveda pa je treba natančneje določiti pravila igre, da z delom študentov pri profesorjih ne prihaja do izkoriščanja, da z njim ni otežen študijski proces in da v obliki neljalne konkurence ne vpliva negativno na celoten trg storitev arhitektov.

Problem je, da so profesorji hočeš nočeš v nadrejenem položaju nekoga, pri katerem opravljaš izpit in dobiš oceno. Zaradi izpita pa lahko ponavljaš letnik, lahko izgubiš stipendijo. Zato relacija med profesorjem/asistentom in študentom, ki dela v njegovem biroju, dopušča posebne tipe prikritih zlorab. Zelo zapleten problem.

Situacijo dejansko premalo poznam, da bi očitkom študentov lahko pritrdil ali jih zanikal. Vem pa, da se anomalije na trgu dogajajo, saj smo jim podvrženi vsi, in običajno jih najbolj čutijo najšibkejši. Dovolj dobro poznam svoje kolege, da verjamem, da izkoriščanje študentov ni množično. Zato je toliko bolj nujno, da se raziščejo posamezni ekscesi, se jih primerno obravnava in tudi sankcionira. Če pa se ob tem izkaže, da je teh primerov vendarle več, se bomo morali odzvati kot celotna stroka, priznati napake in se študentom pošteno opravičiti. Kadar so izkoriščanja pogosta, namreč niso krivi samo tisti, ki so jih izvajali, ampak so sokrivi tudi tisti, ki so gledali stran.

Ponavljam, anonimnega pisma študentov sem vesel tudi zato, ker bo vsakršno odpravljanje anomalij dolgoročno koristilo vsem. V zadnjem letu ali dveh imamo arhitekti več dela kot prejšnja leta. Prihodkov je več in del jih bo seveda treba porabiti za celjenje ran, ki so se nabrale skozi dolga leta krize. Protest študentov nam daje priložnost, da izboljšanje situacije na trgu izkoristimo tudi za to, da uredimo svojo stroko in odnose v njej.

Katera je tista ena glavna stvar, ki jo boš kot v. d. predsednika ZAPS izpeljal do prihodnjih volitev?

V zadnjih štirih mesecih smo naredili kar nekaj pomembnih

korakov, ki seveda vsi temeljijo tudi na delu prejšnjih ekip. Uvedli smo stalno poklicno usposabljanje oziroma redno izobraževanje članov in strokovni nadzor nad delom članov, oboje nam nalaga **Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti**. Volitve bodo sedaj elektronske, kar smo poskusno že uvedli ob prejšnjih nadomestnih volitvah za mariborsko regijo. Naša glavna želja pa je uveljavitev prepovedi ponujanja dampinških cen oziroma določitev cenovnega minimuma.

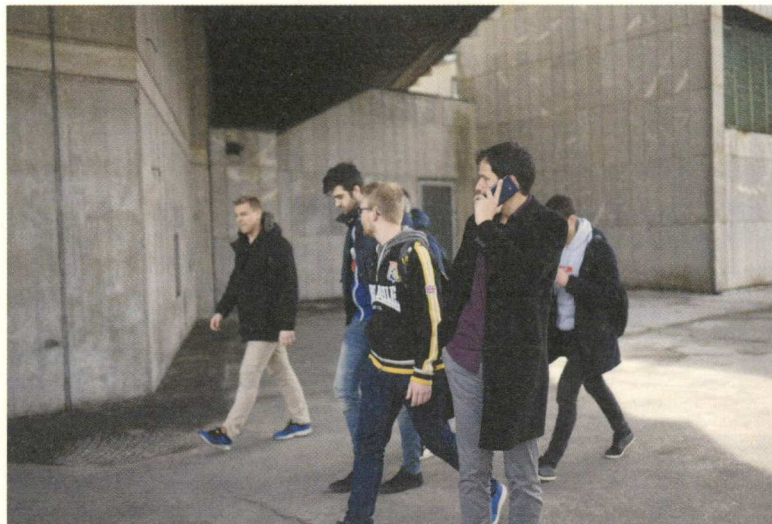
Ki bo postal novi Arhigram in deloval v resničnem življenju?

Ne gre za klasičen cenik, pač pa za zahtevo, da so dogovorjene cene takšne, da zagotavljajo legalno izvedbo posla z upoštevanjem vseh zakonskih in drugih obveznosti – spoštovanjem delovnopravne zakonodaje, delom z legalno programsko opremo in podobnim. Arhigram, ki ga imamo sedaj, ni samo orodje za določanje cen, ampak tudi za določanje normiranih ur, torej informacija o tem, koliko dela je potrebnega za izdelavo določene projektne dokumentacije. To nam omogoča, da razmeroma natančno izračunamo, kakšen je strošek izdelave projektne dokumentacije ob upoštevanju vseh predpisov.

Ob spremljanju javnih razpisov smo ugotovili, da ponudbene cene za arhitekturne storitve mnogokrat ne dosegajo vrednosti, ki bi omogočile legalno izpeljavo poslov. Na razpisu, ki smo ga pred kratkim vzeli pod drobnogled, je cena najnižjega ponudnika znašala samo 55 % minimalne cene, ki še omogoča izdelavo projektne dokumentacije ob upoštevanju vseh predpisov. Že sedaj Zakon o javnih naročilih pravi, da bi moral javni naročnik takšne ponudbe izločiti. Zato bomo v prihodnje redno spremljali javna naročila in opozarjali naročnike na cene, ki so prenizke.

Bo vaše opozorilo zaleгло?

Bomo videli. Pred kakšnim letom dni je generalni sekretariat vlade razpisal natečaj za obnovo in dozidavo hotela Brdo pri Kranju, v katerem je bila objavljena tudi ciljna cena. Izračunali smo, da je ta prenizka, in naročniku poslali dopis s podobnimi argumenti zagotavljanja legalnosti. Naročnik je argumentom prisluhnil in že objavljeno ceno dvignil za točno polovico. Je pa res, da je takrat potekala širša akcija s strani več vpletenih, če se prav spomnim tudi članov žirije. Zahtev po zvišanju ciljne cene nismo poslali samo mi. Kakorkoli, zaradi dopisne akcije, v katero niti ni bilo vlozene pretirano dosti energije, je prvonagrajeni lahko dosegel bistveno višjo ceno, kot bi jo sicer. Zato bomo s podobnimi akcijami vsekakor nadaljevali.

Ali na ZAPS sledite, kakšna stavba se potem zgradi na podlagi projektne dokumentacije za polovično ceno? Kaj se zgodi s projektom?

Tega, kaj se dogaja s tovrstnimi projekti, ne spremljamo. Za kaj takšnega smo tudi kadrovske povsem podhranjeni. Po novem sicer izvajamo strokovni nadzor, ki nam ga je dodelil **Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti** – zbornica bo vsako leto pregledala projektno dokumentacijo naključno izbranemu odstotku članov zbornice. Ž žrebom bodo določeni člani, nad katerimi bo nato izveden strokovni nadzor. Komisija bo pregledala projektno dokumentacijo zadnjih treh let. Tako bomo imeli prvič možnost pogledati, kakšna je projektna dokumentacija, ki jo izdelajo naši člani.

Bo to pregledovanje dejansko samo stvar žreba ali bi lahko postalo avtomatizirano ob vsakem javnem naročilu projektne dokumentacije za prenizko ceno?

Kot rečeno, gre za naključen izbor, in ne za preganjanje konkretnih oseb, za katere bi kdo sumil, da delajo slabo ali prepoceni. A v primeru prijave ali odločitve skupščinskega sveta je mogoč tudi izredni nadzor izbranega člana, torej ta možnost obstaja, vendar je treba takšne ukrepe uporabiti res zgolj v ekstremnih primerih.

Ali lahko javnemu naročniku dejansko preprečite sklenitev pogodbe z nekom, ki ponuja projektno dokumentacijo za sumljivo ceno?

Moči, da bi komurkoli neposredno preprečili sklenitev pogodbe, nimamo. **Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti** nam daje nalogo spremljanja postopkov javnega naročanja na področju arhitekturnih storitev in opozarjanja

na pomanjkljivosti, nadaljnji koraki pa so stvar državnih pravosodnih organov.

Eden izmed očitkov zbornici je, da ne zastopa interesov in ne prepoznava problematike povprečnega, »malega« arhitekta. Tega, ki ne orje po polju javnih naročil, ne dela natečajnih projektov, ne kandidira na razpisih, kot je tisti za slovenski paviljon za razstavi EXPO 2020 v Dubaju. V njegovem polju veljajo druga pravila igre, ki velikokrat spominjajo na gverilo. Kaos. Menim, da njegovo polje enako vpliva na stroko, ugled našega poklica, cene na trgu. Misliš na manjše individualne gradnje? V to polje bomo dosti težje posegli, to je res gverilsko polje. Vsega naenkrat ne moremo urediti. Začeti je treba tam, kjer si lahko obetamo pozitivne rezultate. Ko je eno področje urejeno, je lažje začeti urejati tudi sosednjega. Pri večjih stavbah so standardi bistveno drugačni, stvari so sistematične in jih lažje izboljšujemo kot pri individualnih zgradbah, kjer sistema ni. Tam zelo težko kaj na hitro naredimo.

Gverila se začne že s čezmerno produkcijo arhitektov. In stanje na trgu arhitekturnih storitev je v veliki meri posledica te produkcije. Zelo naravno stanje. Kozmični zakon ponudbe in povpraševanja.

Osnovni regulator cen arhitekturnih storitev je trg. Jasno je, da so cene padle. V zadnjih dvajsetih letih se je število arhitektov, ki s fakultete prihajajo na trg, podvojilo, število projektov pa nikakor ne.

Kdo bi se moral ukvarjati s temi statistikami na nivoju države? Saj država mora vedeti, imeti vsaj vizijo, kakšne

profile državljanov potrebuje. Koliko arhitektov je dovolj. Kot bi bilo število vpisnih mest za študij arhitekture prepuščeno podjetniški domišljiji trenutnega dekana fakultete in njegovemu finančnemu izračunu, koliko diplom bo treba sproducirati. Če je poklic arhitekta reguliran poklic, ali vsa ta leta kdo bedi nad to produkcijo? Zame je to izvorni greh vsega. Vsi »arhigrami« bi bili mnogo lažje dogovorljivi, če bi bila formula ponudbe in povpraševanja uravnovešena.

Ko sva se midva vpisala na Fakulteto za arhitekturo v Ljubljani, je bilo vpisnih mest okoli 100. Na edini fakulteti za arhitekturo. Zdaj pa jih je na ljubljanski verjetno okoli 185, na mariborski še dodatnih 40. Vendar te številke ne povedo vsega. Ko sem sam študiral, je veliko mojih vrstnikov iz Maribora in ostale Štajerske študiralo v Gradcu. Danes zaradi nove fakultete v Mariboru te potrebe ni več, zato pa je v Sloveniji veliko več študentov iz tujine, predvsem iz republik nekdanje Jugoslavije, ki študirajo pri nas. Prave statistike ne poznam.

Kaj meniš, kdo je odgovoren za to dolgoletno ustvarjanje presežka arhitektov? Predvsem pa, ali je treba kako ukrepati?

Arhitektura je izjemno lep poklic in ne čudim se velikemu številu srednješolcev, ki se odločijo za ta študij. Ta naša zaljubljenost v naš poklic pomembno vpliva na stanje stvari tudi kasneje. To se je lepo pokazalo v zadnji krizi, ko so kljub dolgoletnemu pomanjkanju dela le redki arhitekti spremenili svojo dejavnost. Pripravljani smo nekaj let hibernirati, samo da dočakamo, da bomo nekega dne spet narisali nekaj, kar bo zgrajeno. Na te svoje stavbe gledamo kot na svoje otroke, česar pri drugih poklicih, vsaj teh, ki so nam blizu, ne vidim v tako veliki meri; smo kot menihi, pripravljani se vsemu odpovedati zaradi upanja, da bomo na koncu zveličani.

Ta ljubezen hrani našo dušo ...

... in jemlje iz naših denarnic. Velikokrat, ko se pogovarjamo o nizkih cenah naših storitev, slišim, kako da družba z nizkim vrednotenjem našega dela kaže svoj odnos do kulture. Kakšen odnos do kulture vendar? V tako pomembni veji nacionalnega gospodarstva, kot je **gradbeništvo**, ima arhitektura zagotovo največji multiplikativni faktor. Dobra arhitektura podvoji tržno vrednost investicije, slaba jo lahko izniči. Podobno velja za urbanizem. Poglej samo, kakšen razvojni preboj je doživelo mesto Ljubljana z ukrepi, ki so jih pripravili pripadniki naše stroke. Imamo izjemen vpliv, a dokler bo naš glavni argument to, da skrbimo za kulturo, bomo kot kulturniki tudi plačani.

V svojem biroju poleg klasičnega arhitekturnega projektiranja za naročnike opravljam tudi skrbne tehnične preglede obstoječih objektov. Delo ni tako slabo, kot se morda sliši, a prave ljubezni pri njem ni. Razen finančnega učinka mi je popolnoma vseeno, ali posel dobim ali ne. Zato se z naročnikom lažje pogajam in tudi dosežem ceno, ki je po urni postavki približno dvakratnik cene za klasično projektiranje.

Vrniva se k vprašanju o čezmerni produkciji števila arhitektov. Lahko mi odgovoriš tudi samo kot Tomaž Krištof, razmišljujoč človek.

Lahko ti odgovorim tudi kot predsedujoči ZAPS. Mislim, da fakultete ne producirajo čezmernega števila arhitektov. Znanje arhitektov ni omejeno zgolj na risanje načrtov po birojih. Arhitekti smo usposobljeni tudi za vodenje nadzora gradenj, za vodenje samih gradenj, za urbanistično in prostorsko načrtovanje, za delo v državnih in občinskih organih na področjih urejanja prostora in dovoljevanja gradenj, za gradbeni inženiring in druga dela na strani investitorja in še bi lahko našteval. Zlahka se tudi preusmerimo, na primer na področje industrijskega oblikovanja.

Poklici kreativnih industrij so poklici prihodnosti in nič ni narobe, če se za študij arhitekture odloči več ljudi, kot jih je sam poklic arhitekta sposoben preživiti. Bodo pa se morali diplomanti zavedati, da ni nujno, da pri štiridesetih delaš točno to, o čemer si sanjal pri dvajsetih.

V odmevnem članku »Arhitekt za male pare«, ki je bil objavljen na spletni strani revije Outsider, sta avtorja zapisala: »Zasluge arhitekta za izdelavo projektne dokumentacije je pogosto nižji kot zaslužek nepremičninskega agenta pri posredovanju prodaje nepremičnine. Oba zaslužita 4 %, le da arhitekt od investicijske vrednosti, nepremičninski agent pa od tržne vrednosti hiše.« Poklicno odgovornost ter intelektualni in časovni vložek pri obeh akterjih pa bi bilo smešno primerjati. Ampak nepremičninski agenti se teh svojih 4 % plus DDV brez-kompromisno držijo!

Očitno se znajo bolje organizirati. Morda tudi zato, ker jih je nekajkrat manj kot arhitektov.

Arhitekti skoraj nikoli ne znamo zaračunati vsega svojega dela. Vzemimo primer investicijskega svetovanja. Ogromno dela vložimo v projekt, še preden je pogodba sploh podpisana. Za investitorja pripravljamo urbanistične preveritve, variantne rešitve umeščanja programa, vse z namenom, da bo lahko sestavil projektno nalogo in z nami podpisal pogodbo. Tega predpogodbenege dela skoraj nihče ne zaračuna.

Druga takšna stvar je prevzem poslovnega tveganja za naše podizvajalce, za statike, strojne, elektro projektante in ostale. Pri nas je v navadi, da krovno pogodbo z naročnikom podpiše samo arhitekt, ta pa potem podpiše ločene pogodbe z ostalimi projektanti. Vendar pa imajo pooblaščen inženirji po zakonu določeno neodvisnost, arhitekt torej prevzema odgovornost za nekaj, na kar sam nima vpliva. Vzemimo skrajni primer: statik naredi napako, ki se razkrije šele na koncu projekta, naročnik prekine pogodbo, arhitekt ostane brez lastnega plačila, hkrati pa mora iz lastnega žepa plačati ostale podizvajalce, ki so svoje delo opravili korektno. Tega tveganja ne bi bilo, če bi naročnik podpisal pogodbo z vsakim izdelovalcem projektne dokumentacije posebej. Na zbornici smo ocenili, da bi prevzem tega poslovnega tveganja moral pomeniti 8 % vsake pogodbene vrednosti za projektno dokumentacijo, in kot posebno postavko smo to tudi vgradili v Arhigram.

V tem istem prispevku, »Arhitekt za male pare«, avtorja pomenljivo primerjata vrednost izdelave projektne dokumentacije za enodružinsko hišo s ceno treh novih iphonor. Stanemo manj kot slikopleskar, malo več kot nova vhodna vrata ali spodoben kavč.

Ja, zelo radi imamo te primerjave. Koliko denarja pa potem zmečeš v dekoracijo, v elektronsko opremo, da popraviš vtis slabe arhitekture? Ker si nesrečen, ker si premalo vložil v arhitekturo?

To pa je krasna primerjava!

Še raje imamo primerjave z arhitekti na zahodu. V Avstriji ali Belgiji arhitekt res dobi več kot 10 % vrednosti investicije,

je pa njegova storitev širša, arhitekt prevzame tudi inženiring. V Franciji arhitekt v imenu investitorja podpisuje pogodbe z dobavitelji na gradbišču. Večja odgovornost prinese tudi večje plačilo. Po mojem vedenju smo se pri nas temu odpovedali v prvem desetletju po osamosvojitvi.

Dotakniva se še problematike postopka pridobivanja gradbenih dovoljenj v Sloveniji. Arhitekti se soočamo z absurdnostjo postopka, ki spominja na večmesečno ruleto, kjer zadetka na koncu morda niti ne bo. Postopek je enigmatičen, brez časovnih omejitev. Zato prepogosto zavre ali na glavo obrne marsikatero investicijo, investitorje posredno napeljuje k špekulacijam in včasih celo k črnograditeljstvu. Arhitektom povzroča izpad prihodkov in jih lahko pripelje tudi do sporov z investitorji. Kakšno je stališče ZAPS? Kako so na področju pridobivanja gradbenih dovoljenj prepoznane čakalne dobe na upravnih enotah? Kdo bi moral ukrepati in kako? Kako bi lahko postopek vsaj razumno časovno uokvirili?

Tudi zapletenost in dolgotrajnost postopkov pri izdajanju gradbenih dovoljenj je bila dolgo časa zelo prisotna tema dnevnega časopisja. Ne zaradi kakšnih muk arhitektov, pač pa zato, ker se je s tem delala neposredna škoda našemu gospodarstvu, dolgotrajni postopki z nezanesljivim izidom so odganjali investitorje. To je bil tudi eden glavnih razlogov za sprejem nove **gradbene zakonodaje**. Sedaj je stanje še slabše, kar je gotovo razočaranje za vse.

A vedeti moramo, da smo še vedno v prehodnem obdobju, ko velja kombinacija starih in novih pravil, hkrati pa to obdobje sovпада tudi z obdobjem konjunktore, ko je številno vlog za gradbena dovoljenja skokovito naraslo. Upravne

Na te svoje stavbe gledamo kot na svoje otroke, česar pri drugih poklicih, vsaj teh, ki so nam blizu, ne vidim v tako veliki meri; smo kot menihi, pripravljeni se vsemu odpovedati zaradi upanja, da bomo na koncu zveličani. Ta ljubezen hrani našo dušo ... in jemlje iz naših denarnic. Velikokrat, ko se pogovarjamo o nizkih cenah naših storitev, slišim, kako da družba z nizkim vrednotenjem našega dela kaže svoj odnos do kulture. Kakšen odnos do kulture vendar? V tako pomembni veji nacionalnega gospodarstva, kot je **gradbeništvo**, ima arhitektura zagotovo največji multiplikativni faktor. Dobra arhitektura podvoji tržno vrednost investicije, slaba jo lahko izniči.

T

enote so ob tem tudi zasute z zahtevami za legalizacije, ki jih je prinesla nova zakonodaja. Sčasoma se bo to »sčistilo«. Po mojem prepričanju se bo dolgoročno izkazalo, da je sedanja zakonodaja glede postopkov bistveno boljša od prejšnje. Dokumentacija DGD je manj obsežna od PGD, dokazovanje bistvenih lastnosti stavbe (trdnost, varnost, varčnost ...) se je preneslo na fazo P, dobili smo možnosti predodločb in tudi lokacijskih preveritev, skladnost s prostorskimi akti preverjajo urbanisti na občini, in ne več upravne enote.

Kot arhitekt si sicer ne želim, da bi se posegi v prostor reševali rokohitrsko. Tudi na strani dovoljevanja gradenj, in ne zgolj na strani njihovega projektiranja, je potreben čas za premislek. Velika težava pa je, če investitor ne more načrtovati, kako dolgo bo trajal postopek, in če ne more vsaj približno vnaprej oceniti, kakšen bo njegov izid.

Presežki arhitektov bi se morali urgentno zaposliti na kadrovske podhranjenih oddelkih za okolje in prostor slovenskih upravnih enot.

Za to si zbornica prizadeva že kar lep čas. Ne gre za iskanje služb za presežke arhitektov, pač pa za povsem razumna pričakovanja, da bo o dovoljenjih za posege v prostor odločala ali vsaj soodločala stroka. Se pa je z novo zakonodajo velik del teže vsebinskega odločanja pri izdaji gradbenega dovoljenja prenesel na občine, ki izdajajo mnenja o skladnosti projektov s prostorskimi akti.

Koliko svojega zanosa in želje po korenitih spremembah je še v tebi, zdaj ko si funkcionar? Kaj bi napravil kot predsednik ZAPS, če bi imel čarobno paličico, in zakaj to v tem trenutku ni uresničljivo?

Če bi imel čarobno paličico, bi reguliral tudi arhitekturne biroje, in ne zgolj poklica arhitekta. Pooblaščenim arhitektom je naloženih cel kup pravil iz kodeksa poklicne etike, pogodbe z naročnikom pa podpisuje direktor biroja, ki ni nujno arhitekt in zanj pravila ne veljajo nujno. Obenem bi popolnoma profesionaliziral našo dejavnost. Vsi delavci v birojih bi bili redno in dostojno plačani, programska oprema licenčna, biroji primerno opremljeni, naši izdelki na najvišjem profesionalnem nivoju. Cenik bi se vzpostavil sam od sebe, saj tako nizkih cen, kot jih imamo danes, niti slučajno ne bi mogli ponujati.

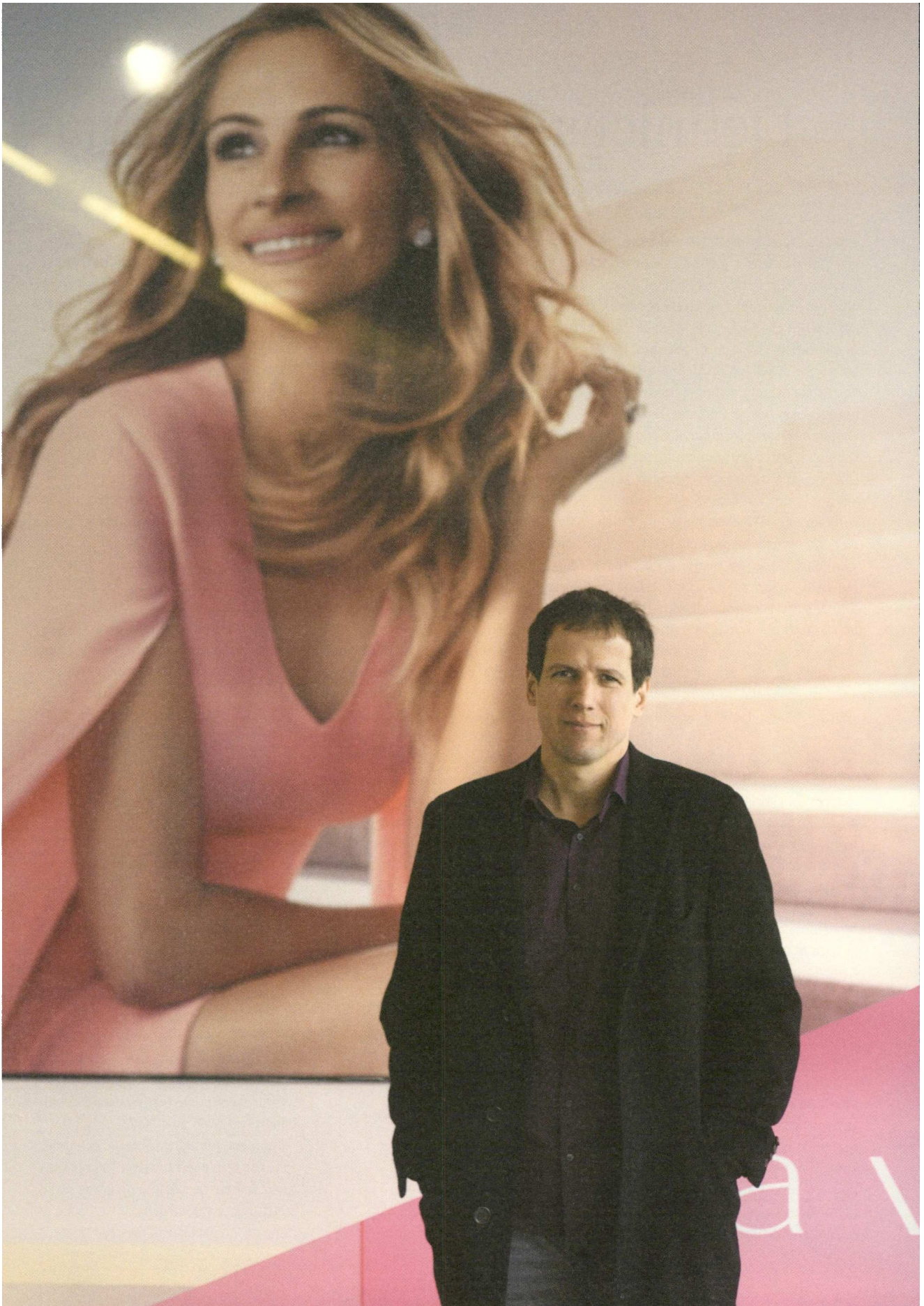
No, če bi bila paličica res čarobna, bi med nami ustvaril spet kakšnega novega Plečnika. Ali Plečnico!

Kaj pa bi kot v. d. predsednika ZAPS svetoval študentom arhitekture?

Oni so generacija, ki protestira, zanje se ne bojim. Mi takšnega protesta niti približno nismo bili sposobni, pa se je morda dogajalo isto. Pred dvajsetimi leti smo bili vzgajani v čistem idealizmu, nikoli nismo razmišljali o trgu, o svojem socialnem položaju, o avtorstvu, ki nam ni bilo priznano. Tudi mi smo začeli kot prekarci, a na to smo bili celo ponosni, saj smo odsotnost socialne varnosti enačili s svobodo. Ta generacija takšnih zablod nima, zelo dobro se zaveda, v kakšen svet vstopa. In ima tudi zanos, da ga spreminja.

Je zvezda danica novim časom.

Tako je. Nikakor se ne čutim poklicanega, da bi jim delil pokroviteljske nasvete, sploh ne sedaj, ko so dokazali, da se znajo dovolj dobro postaviti zase. Lahko jim zgolj zaželim vso srečo pri njihovem boju. Naj nas ne pomendrajajo preveč.

Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo prosto razmnoževati in distribuirati!

Splošno

Sodobne rešitve uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji

Foto: Mediaspeed

(Maribor, 28. marec 2019) Fakulteta za **gradbeništvo**, prometno **inženirstvo** in arhitekturo Univerze v Mariboru je organizirala strokovni posvet, kjer so govorili o Sodobnih rešitvah uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji. Na posvetu so strokovnjaki predstavili prednosti in novosti uporabe mavčnih oblog v gradnji sodobnih stavb. Poleg uveljavljenih računskih metod za določanje statične nosilnosti in horizontalne stabilnosti ter požarne odpornosti, sta bila predstavljena tudi ekološki in stavbeni vidik, prikazani pa so bili tudi praktični preizkusi protivlomne in požarne odpornosti stene obložene s ploščami Riduro. Udeležence so nagovorili: Jože Polajner, Saint-Gobain gradbeni izdelki d.o.o., red. prof. dr. Miroslav Premrov, dekan UM FGPA, Stipan Mudražija, predsednik Društva gradbenih inženirjev in tehnikov Maribor, izr. prof. dr. Vesna Žegarac Leskovar, Jens Koch, Saint-Gobain Rigips Austria, doc.dr. Erika Kozem Šilih, Damjan Maučec ter Valerija Skok u.d.i.g..

Les v sodobnem **gradbeništvu** predstavlja pomemben konstrukcijski material, njegova prednost so poleg dobrih fizikalnih in mehanskih lastnosti tudi ugodne estetske lastnosti. V Sloveniji je delež lesenih novogradenj glede na naravne danosti še vedno majhen.

Lesene konstrukcije so del številnih objektov. Najdemo jih v inženirskih objektih kot so leseni stolpi, mostovi in tudi v stavbah, namenjenih bivanju in delu ljudi. Poznamo več konstrukcijsko različnih sistemov, ki se me seboj delijo po načinu prenosa obtežb in tehnologiji gradnje. Nekateri so bolj primerni za nižje stavbe, spet drugi so primernejši za višje stavbe, ki so v zadnjih letih v velikem porastu. Tržni delež lesenih stavb v Sloveniji že presega 10 odstotkov vsega grajenega. Gre predvsem za stanovanjsko gradnjo in površinsko manjše ter nižje poslovne objekte. V Sloveniji je najbolj prisotna okvirna lesena gradnja, pri kateri je samega lesa v konstrukcijskem sistemu zelo malo, vsega med 15 in 20 odstotkov v steni, vse ostalo pa sestavljajo materiali kot so izolacija in obloge.

Mavčne obložne plošče, ki so bile predmet strokovnega posveta zato prevzemajo veliko funkcijskih lastnosti: zagotavljajo horizontalno nosilnost, prispevajo k zvočni izolativnosti ter nudijo požarno zaščito. Na področju mavčnih plošč proizvajalci razvijajo veliko novosti. Na trgu so tako že mavčne plošče z izboljšanimi akustičnimi lastnostmi, mavčne plošče, ki iz zraka nase vežejo hlapne snovi kot so formaldehidi ali mavčne plošče, ki preprečujejo elektromagnetna sevanja.

še posebej izpostavil **Jože Polajner iz podjetja Saint Gobain, Gradbeni izdelki d.o.o.**

Red. prof. dr. Miroslav Premrov, dekan UM FGPA, je k temu dodal, da Fakulteta že več kot 20 let zgledno sodeluje s slovensko lesno industrijo. Zato je tudi ta strokovni posvet sinergijski učinek sodelovanja med znanstveniki in gospodarstvom, vse z namenom reševanja problemov, ki se pojavljajo, v tem primeru v večetažni leseni gradnji.

Izr. prof. dr. Vesna Žegarac Leskovar je predstavila uporabo mavčnih oblog v sodobnih stavbah. Izpostavila je kakovost notranjega okolja in življenjskega ugodja v montažnih objektih, grajenih s sodobnimi mavčnimi oblogami ter trajnostni razvoj, ki upošteva novodobne ekološke smernice.

Ker se je les pričel vedno pogosteje uporabljati kot glavni material nosilne konstrukcije, so se posledično začeli razvijati tudi novejši in naprednejši sistemi nosilnih konstrukcij. Na izbiro nosilnega sistema vpliva veliko dejavnikov, saj je potrebno zadostiti arhitekturnim, gradbeno-konstrukcijskim in gradbeno-fizikalnim zahtevam. Kakšne so izvedene systemske rešitve v večnadstropnih lesenih stavbah je povedal **Jens Koch, Saint-Gobain Rigips Austria**.

Doc. dr. Erika Kozem Šilih in red. prof. dr. Miroslav Premrov sta se poleg računskih metod lesenih okvirno-panelnih sistemov z mavčnimi oblogami, posvetila tudi vplivu odprtih na potresno obtežbo lesenih okvirno-panelnih sistemov z mavčnimi oblogami. Prišla sta do zaključka, da mavčne obložne plošče predstavljajo dober osnovni potencial za njihovo uporabo, tudi v večetažni montažni okvirno-panelni gradnji, vendar zaenkrat bolj z gradbeno fizikalnega kot statičnega vidika. Največjo težavo predstavlja horizontalna stabilnost takšnih stenskih elementov, zaradi nizke duktilnosti pa predvsem potresna odpornost.

Na praktičnem prikazu požarne odpornosti stene obložene s ploščami Riduro in OSB/GKB plošče, se je v praksi potrdila razlika med različnimi tipi gradbenih plošč.

Večetažna lesena gradnja je v svetu trend, ki nezadržno prodira tudi v Slovenijo. Le z odprto diskusijo bomo lahko iskali rešitve za številna odprta vprašanja in tako zagotavljali visoke ekološke standarde, varnost ter bivalno ugodje v tovrstnih objektih.

Prepis izjave v slovenščino

Jens Koch, Saint Gobain Rigips Austria

»Današnji razvoj sistemov mavčnih oblog cilja predvsem na izpolnjevanje zahtev, ki jih predvidevata požarna in zvočna zaščita. Pri tem je pomembno, da so izpolnjeni visoki varnostni standardi, zahtevani v posameznih državah. Cilj našega razvoja je, da ponujamo najzmogljivejše sisteme, ki so racionalni v proizvodnji in hkrati ne zahtevajo veliko materiala. Tako lahko tudi z enostavnimi sistemi dosežemo do 90 minutno protipožarno zaščito. Tovrstne mavčne plošče lahko tudi brez uporabe osb plošč prevzamejo statične naloge pri posamezni zgradbi. S tem na najboljši možen način, s požarno in zvočno zaščito ter prevzemom statičnih nalog, poskrbijo za gospodarne rešitve pri leseni gradnji.«

Univerza v Mariboru | University of Maribor

Fakulteta za **gradbeništvo**, prometno **inženirstvo** in arhitekturo
Faculty of Civil Engineering, Transportation Engineering and Architecture
Smetanova ulica 17, 2000 Maribor, Slovenija

Tel.: 02 2294 300 Faks: 02 2524 179

E-pošta: fgpa@um.si

Administrator

[< Mohorski večer – Tone Kuntner](#)[Europark: podpora pomembnemu okoljskemu dogodku >](#)**DODAJ ODGOVOR**

Vaš e-naslov ne bo objavljen. * označuje zahtevana polja

Komentar**Ime in priimek *****E-pošta *****Spletišče**

OBJAVI KOMENTAR

© Vse pravice pridržane, si24.news

[Kontakt](#)

Stran uporablja piškotke za boljšo uporabniško izkušnjo.

MOP želi še okrepiti dialog z nevladnimi organizacijami

Datum: 1. 4. 2019 Besedilo: Miro Jakomin

Na Ministrstvu za okolje in prostor je 29. marca potekala ustanovna seja Sveta ministra za okolje in prostor za sodelovanje z nevladnimi organizacijami (NVO).

Po pojasnilu **Ministrstva za okolje in prostor** posvetovalni svet ministra Simona Zajca sestavlja 10 predstavnikov nevladnih organizacij s področja okolja in prostora, ki jih izbrala krovna mreža slovenskih NVO (CNVOS).

Kot je na ustanovni seji poudaril minister **Simon Zajc**, želi nadaljevati dobro prakso odličnega sodelovanja s predstavniki NVO, ki so pomemben tvoren partner pri snovanju zakonodajnih in drugih rešitev, saj je pomembno, da dialog teče. Po njegovem mnenju je za dobro sodelovanje pomembno,

da so nevladnice in nevladniki vključeni v delovne procese MOP na področju zaščite okolja in narave ter prostorskih rešitev že ob sprejemanju zakonskih in drugih ukrepov.

Predstavniki nevladnih organizacij so pozdravili odločitev ministra, da želi nadaljevati s takšnim načinom sodelovanja, saj so najboljše rešitve vedno oblikovane pri širšem sodelovanju različnih deležnikov. Predstavniki MOP in NVO so se skupaj takoj lotili dela, saj je bila ravno tisti dan na dnevnem redu prenova prostorsko **gradbene zakonodaje**, ki je v teku.

Nevladne organizacije pomemben akter na področju okolja

Ministrstvo za okolje in prostor si že vrsto let prizadeva za krepitev dialoga z nevladnimi organizacijami. Na področju okolja so namreč NVO pomemben akter sodelovanja, saj gre za interesno povezane posameznike, ki se zavedajo svoje družbene odgovornosti. Pri tem uveljavljajo načela varstva okolja in narave ter trajnostnega razvoja na vseh ravneh političnega odločanja in delovanja.

Najpomembnejše področje delovanja okoljskih in naravovarstvenih nevladnih organizacij je vplivanje na oblikovanje politike in zakonodaje v Sloveniji, kakor tudi na ravni EU, pa tudi ozaveščanje javnosti na področju okolja in trajnostnega razvoja.

Poročilo: Sodobne rešitve uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji

APR 1, 2019 | **GRADBENIŠTVO**, NOVICE

(Maribor, 28. marec 2019) Fakulteta za **gradbeništvo**, prometno **inženirstvo** in arhitekturo Univerze v Mariboru je organizirala strokovni posvet, kjer so govorili o Sodobnih rešitvah uporabe mavčnih oblog v okvirni večetažni leseni gradnji. Na posvetu so strokovnjaki predstavili prednosti in novosti uporabe mavčnih oblog v gradnji sodobnih stavb. Poleg uveljavljenih računskih metod za določanje statične nosilnosti in horizontalne stabilnosti ter požarne odpornosti, sta bila predstavljena tudi ekološki in stavbeni vidik, prikazani pa so bili tudi praktični preizkusi protivlomne in požarne odpornosti stene obložene s ploščami Riduro. Udeležence so nagovorili: Jože Polajner, Saint-Gobain gradbeni izdelki d.o.o., red. prof. dr. Miroslav Premrov, dekan UM FGPA, Stipan Mudražija, predsednik Društva gradbenih inženirjev in tehnikov Maribor, izr. prof. dr. Vesna Žegarac Leskovar, Jens Koch, Saint-Gobain Rigips Austria, doc.dr. Erika Kozem Šilih, asist. Damjan Maučec m.i.g. ter Valerija Skok u.d.i.g..

Les v sodobnem **gradbeništvu** predstavlja pomemben konstrukcijski material, njegova prednost so poleg dobrih fizikalnih in mehanskih lastnosti tudi ugodne estetske lastnosti. V Sloveniji je delež lesenih novogradenj glede na naravne danosti še vedno majhen.

Lesene konstrukcije so del številnih objektov. Najdemo jih v inženirskih objektih kot so leseni stolpi, mostovi in tudi v stavbah, namenjenih bivanju in delu ljudi. Poznamo več konstrukcijsko različnih sistemov, ki se me seboj delijo po načinu prenosa obtežb in tehnologiji gradnje. Nekateri so bolj primerni za nižje stavbe, spet drugi so primernejši za višje stavbe, ki so v zadnjih letih v velikem porastu. Tržni delež lesenih stavb v Sloveniji že presega 10 odstotkov vsega grajenega. Gre predvsem za stanovanjsko gradnjo in površinsko manjše ter nižje poslovne objekte. V Sloveniji je najbolj prisotna okvirna lesena gradnja, pri kateri je samega lesa v konstrukcijskem sistemu zelo malo, vsega 15 in 20 odstotkov v steni, vse ostalo pa sestavljajo materiali kot so izolacija in obloge.

Mavčne obložne plošče, ki so bile predmet strokovnega posveta zato prevzemajo veliko funkcijskih lastnosti: zagotavljajo horizontalno nosilnost, prispevajo k zvočni izolativnosti ter nudijo požarno zaščito. Na področju mavčnih plošč proizvajalci razvijajo veliko novosti. Na trgu so tako že mavčne plošče z izboljšanimi akustičnimi lastnostmi, mavčne plošče, ki iz zraka nase vežejo hlapne snovi kot so formaldehidi ali mavčne plošče, ki preprečujejo elektromagnetna sevanja.

Fakulteta za **gradbeništvo**, arhitekturo in promet, Univerze v Mariboru, s projekti, strokovnimi posveti in drugimi dejavnostmi krepi zelo pomembne vezi z gradbeno industrijo. Gre za primer dobre prakse, ki seže tudi do sodelovanja pri raziskavah in razvoju, kar je že v pozdravnem nagovoru posveta še posebej izpostavil **Jože Polajner iz podjetja Saint Gobain, Gradbeni izdelki d.o.o.**

Red. prof. dr. Miroslav Premrov, dekan UM FGPA, je k temu dodal, da Fakulteta že več kot 20 let zgljedno sodeluje s slovensko lesno industrijo. Zato je tudi ta strokovni posvet sinergijski učinek sodelovanja med znanstveniki in gospodarstvom, vse z namenom reševanja problemov, ki se pojavljajo, v tem primeru v večetažni leseni gradnji.

Izr. prof. dr. Vesna Žegarac Leskovar je predstavila uporabo mavčnih oblog v sodobnih stavbah. Izpostavila je kakovost notranjega okolja in življenjskega ugodja v montažnih objektih, grajenih s sodobnimi mavčnimi oblogami ter trajnostni razvoj, ki upošteva novodobne ekološke smernice.

Ker se je les pričel vedno pogosteje uporabljati kot glavni material nosilne konstrukcije, so se posledično začeli razvijati tudi novejši in naprednejši sistemi nosilnih konstrukcij. Na izbiro nosilnega sistema vpliva veliko dejavnikov, saj je potrebno zadostiti arhitekturnim, gradbeno-konstruktivnim in gradbeno-fizikalnim zahtevam. Kakšne so izvedene sistemske rešitve v večnadstropnih lesenih stavbah je povedal **Jens Koch, Saint-Gobain Rigips Austria**.

Doc. dr. Erika Kozem Šilih in red. prof. dr. Miroslav Premrov sta se poleg računskih metod lesenih okvirno-panelnih sistemov z mavčnimi oblogami, posvetila tudi vplivu odprtih na potresno obtežbo lesenih okvirno-panelnih sistemov z mavčnimi oblogami. Prišla sta do zaključka, da mavčne obložne plošče predstavljajo dober osnovni potencial za njihovo uporabo, tudi v večetažni montažni okvirno-panelni gradnji, vendar zaenkrat bolj z gradbeno fizikalnega kot statičnega vidika. Največjo težavo predstavlja horizontalna stabilnost takšnih stenskih elementov, zaradi nizke duktilnosti pa predvsem potresna odpornost.

Na praktičnem prikazu požarne odpornosti stene obložene s ploščami Riduro in OSB/GKB plošče, se je v praksi potrdila razlika med različnimi tipi gradbenih plošč.

Večetažna lesena gradnja je v svetu trend, ki nezadržno prodira tudi v Slovenijo. Le z odprto diskusijo bomo lahko iskali rešitve za številna odprta vprašanja in tako zagotavljali visoke ekološke standarde, varnost ter bivalno ugodje v tovrstnih objektih.

Jens Koch, Saint Gobain Rigips Austria

»Današnji razvoj sistemov mavčnih oblog cilja predvsem na izpolnjevanje zahtev, ki jih predvidevata požarna in zvočna zaščita. Pri tem je pomembno, da so izpolnjeni visoki varnostni standardi, zahtevani v posameznih državah. Cilj našega razvoja je, da ponujamo najzmogljivejše sisteme, ki so racionalni v proizvodnji in hkrati ne zahtevajo veliko materiala. Tako lahko tudi z enostavnimi sistemi dosežemo do 90 minutno protipožarno zaščito. Tovrstne mavčne plošče lahko tudi brez uporabe oseb plošč prevzamejo statične naloge pri posamezni zgradbi. S tem na najboljši možen način, s požarno in zvočno zaščito ter prevzemom statičnih nalog, poskrbijo za gospodarne rešitve pri leseni gradnji.«

Galerija slik:

